«پوزانتیون»
منبه یوی وسیاسی غزه صاحب امتیاز ومدیر مسئول
بوزانت کچیان
مطبعه ، اداره‌خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده ۳۸ نومرولو دائره مخصوصه‌ده‌در

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տարեկան 7 մէճտ. վեցամսեայ 3 1/2, եռամսեայ 2։ —Արտասահման 40 ֆր. վեցամսեայ 20, եռամսեայ 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Ռուսի Լոքալէ։

ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ — ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲՈՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
Նամակներ ուղղելի են առ ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ
38, Պապը Ալի ճատտէսի, Կ. Պոլիս.

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 192 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 1897 ՅՈՒՆԻՍ 18/30 — 30 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1315. — 18 ՀԱԶԻՐԱՆ 1313 — Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 192

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ՔԱՐՈԶԻ ՄԸ ԱՌԹԻՒ

Ս. Պատրիարք Հայրն իր այս կիրակի քարոզին մէջ Եկեղեցւոյ Պատմութեան վերաբերեալ կէտ մը լուսաբանեց, որոյ վրայ որչափ պնդենք կ'արժէ՝ եկեղեցական տեսակէտով։ Բայց թէ մեր ազգային ամենօրեայ կեանքին մէջ ո՛ր աստիճան կ'օգտուինք այս տեսակ եկեղեցական-պատմական ճշմարտութիւններէ՝ ատիկա բոլորովին տարբեր խնդիր մ'է, դժբախտաբար։—Լուսաբանութեան կարօտ համարուած կէտը սա՛ էր թէ մեր Եկեղեցին Լուսաւորչական համարել սովորական եղած է, մանաւանդ Պալաժենիային յօրինուածէն ի վեր։ Այդ կանոնադրութեան մէջ Հայ Եկեղեցին ածական մը տալու պէտքն զգացեր են, և «Արեւելեան» կամ «Ուղղափառ» ածականները ռուս կամ յունական Եկեղեցին իրեն վերագրած ըլլալով, «Գրիգորեան» անուաներ են, զոր մերայինք «Լուսաւորչական» թարգմաներ են, և ահա 60 տարիէ ի վեր Ռուսահայերը, Ռուսերն և անոնց հետեւելով Եւրոպացիք Հայերը Գրիգորեան կամ Լուսաւորչական կը ճանչեն։ Գրիգոր Լուսաւորիչ իրաւի Հայ. Եկեղեցին պատմութեան մէջ էն նշանաւոր դէմքն է։ Բայց Եկեղեցին հիմնադիրն այն չէ։ Եկեղեցին բուն հիմնադիրն և բուն գլուխը Յիսուս է։ Հայոց մէջ առաջին անգամ քրիստոնէութիւն քարոզողներն են Թադէոս և Բարթողիմէոս առաքեալք, որով Հայ. Եկեղեցին Լուսաւորչական ըլլալէ շատ աւելի բան մ'է, Առաքելական է։ Ամէն պատմական Եկեղեցի իրեն համար պատմութիւն մ'ունի ընդունուած։ Մեր Եկեղեցին համար ալ աւանդական պատմութիւնն այս է, թէեւ ոմանք ազնուութեամբ կամ ուրիշ պատճառով կ'անտեսեն զայն։ Թադէոս և Բարթողիմէոս Առաքեալներէն մինչեւ Գրիգոր Լուսաւորիչ անցած երեք հարիւր տարիներուն մէջ Քրիստոնէութիւնն Հայոց մէջ ունեցաւ իր գաղտնի հաւատացեալներն, որք թէեւ հալածանքէ կ'վախնային, բայց նաեւ ճշմարտութիւնը կ'դաւանէին։ Գրիգոր Լուսաւորիչէն առաջ քրիստոնեայ հայ աշխարհն իր շատ մը նահատակներն ու վկաներն ունեցաւ։ Չէ՞ մի որ Քրիստոնէութեան համար նահատակուեցան Ոսկեանք, Սուքիասեանք և Թէոդոսեանք, որք զՔրիստոս կ'քարոզէին նախ քան զԼուսաւորիչն։ Կիրակի օրուան տօնն Հայ. Եկեղեցին սկզբնաւորման տօնն էր. միայն Լուսաւորչին տօնը չէ, և մանաւանդ բնաւ Լուսաւորչին տօնը չէ, այլ անկէ ալ առաջ Եկեղեցին առաքելական հաստատութեան տօնն է։ Գրիգոր Լուսաւորչի համար զատ տօն ունի Եկեղեցին. Թադէոս և Բարթողիմէոս առաքեալներն ալ իրենց օրն ունին։ Այս կիրակիի տօնը մեր Եկեղեցին առաքելական նկարագրին փառաւորումն էր։ Քանի որ ուղղակի Առաքեալներէն հաստատուած է, ուրեմն նաեւ անկախ է Հայ. Եկեղեցին։—Այս խնդիր Բողոքականներուն համար կարեւորութիւն չունի։ Այնքան նոր Եկեղեցի մ'են որ առաքելականութեան թեկնածու չէին կրնար ըլլալ, և այն բանն որուն թեկնածու չէին կրնար ըլլալ՝ ճշմարտութեան համար անկարեւոր համարելով, այս աստուածաբանական հարցը չուտով կարգադրած և փակած են իրենց համար։ Բողոքականութեան մեծագոյն մասէն կ'զանազանի Անգլիքան Եկեղեցին, որ առաքելականութեան մեծ կարեւորութիւն կուտայ։ Հռոմայ Եկեղեցին անցեալն իր անցեալը կ'սեպէ, և որովհետեւ Հռոմայ Եկեղեցին հետ ո՛չ եւս հաղորդակցութեան մէջ է, պարբերաբար կը փորձէ հոգեւոր հաղորդակցութեան մէջ մտնել Արեւելեան Եկեղեցիներուն հետ, որոց առաքելականութիւնը կ'խոստովանի։

Փութանք յարել որ այս բացատրութիւնները մեզ մեր կողմէ կուտանք, և Պատրիարքին քարոզը նոյնութեամբ կամ մօտաւորութեամբ ի մէջ բերելու յաւակնութիւնը չունինք. որովհետեւ մեզ ուրիշ բան ըսել կ'ուզենք։—Այս եկեղեցական-պատմական ուսումնասիրութիւնք և իրողութիւնք շատ լաւ են, բայց օգուտն ի՞նչ է։ Հաստատեցինք որ մեր Եկեղեցին առաջին կարգի Եկեղեցի է, էն հին Եկեղեցին, ամէնէն հարազատ առաքելական Եկեղեցին է։ Շա՛տ լաւ. բայց ի՞նչ օգուտ ներկային համար, երբ այն Եկեղեցին յարգը չենք գիտեր, երբ կղերն իր ապիկարութեամբ և անպարտաճանաչութեամբ, աշխարհականն ալ իր անտարբերութեամբ, կամ իր նորասիրութեամբ, այն հին Եկեղեցին հինցած Եկեղեցի մը դարձնելու վրայ են։ Քանի որ այս Եկեղեցին հիմնադիրները Թադէոս և Բարթողիմէոս Առաքեալներն են, կարելի՞ է արդեօք դիմում մ'ընել անոնց որ գան եւ իրենց հիմնած պատուական հաստատութեան այս ողորմելի վիճակին դարման մը տանին։ Եթէ «խէր» չկայ այսպիսի դիմումէ մը, ուրեմն ներկային համար ի՞նչ օգուտ ունի պարծենալ մեր Եկեղեցին անցեալ առաքելական փառքերովը։ Պատուական տուն մը ժառանգութիւն ինկեր է մեզ։ Պարծենալով կ'յիշենք այն մեծ մարդիկն որք հոն իրենց կեանքն անցուցեր են։ Հպարտութեամբ ցոյց կուտանք զանիկա զարդարող սքանչելի իւղանկարներն եւ զմայլելի քանդակները։ Բայց մեզ այնքան ապիկար, այնքան անտարբեր տնուորներ ենք այս օրուան օրս որ տանիքին վրայի կղմինտրներն անգամ չենք կրնար փոխել, և ամէն անձրեւին տունը կը վազէ, առաստաղները կ'փտտին, նկարները կ'աւրուին, չէնքը կ'քայքայուի, և արդէն մէկ կողմը փլեր է, որոյ վրայ ուրիշներ տնակներ կառուցեր են, և աչք տնկեր են ամբողջին վրայ ալ։ Լաւ գիտնալով մեր անհոգութիւն ու անզօրութիւն, ապահով են որ ժամանակն իրենց հետ է, և թէ օր մը այս պատմական շէնք պատմական աւերակ մը կրնայ դառնալ։

Իրաւունք ունի՞ն այսպէս կարծելու։—Աղէկ մտածենք։ Խղճի խորունկ քննութիւն մ'ունինք կատարել հոս։ Հարկաւ չենք ուզեր որ իրաւունք ունենան։ Բայց ամէնէն պարկեշտ, ամէնէն գովելի փափաքները մեր շրթներուն վրայ են լոկ։ Խօսքով ամենքս ալ եկեղեցասէր ենք, ազգասէր ենք, մարդասէր ենք. Բայց ի՞նչ մեծ հեռաւորութիւն մեր խօսքերուն և մեր գործերուն մէջ։ Ո՛վ կ'համարձակի բառ մ'իսկ բերան առնել ի դիտողութիւն այս կամ այն ձեւի կամ արարողութեան վրայ։ Բայց անդին խումբ խումբ բողոքական կ'ըլլան, կաթոլիկ կ'ըլլան, և մանաւանդ անտարբեր, անկրօն կ'ըլլան, և ասոր վրայ ո՛չ ոք միտք կ'յոգնեցնէ, ո՛չ ոք սիրտ կ'հատցնէ։ Մեզ կ'յիշենք կրօնական ժողով մը որ հայ խմբագիրներուն պատուէր տուաւ Հայ. Եկեղեցին համար «առաքելական» գրելու և ոչ թէ «լուսաւորչական»։ Հրամանը գործադրուեցաւ. բայց Եկեղեցին ատով չփրկուեցաւ։ Այդքան հոգածու կրօնական ժողովն հիմնական կրօն. ժողովէն աւելի նշանակութիւն չունեցաւ իբրեւ գրապէս Եկեղեցւոյ պաշտպանութեան, պահպանութեան և զարգացման սատարող իշխանութիւն մը։ Եւ երբ այս երանելիներուն հարցնենք թէ ինչո՛ւ համար մեր ազգայնոց մէկ մեծ մասին աչքն օտար Եկեղեցիներուն վրայ է, թէ ինչո՛ւ համար ժողովուրդն Եկեղեցիէն կ'պաղի, թէ ինչո՛ւ համար Եկեղեցին կ'թողուն ու ժողովարան կ'երթան շատ տեղ, միաձայնաբար կ'պատասխանեն մեզ թէ «Որովհետեւ լրագիրներն եկեղեցականութեան դէմ կ'գրեն կոր»։

ԱԶԳ. ԳՈՐԾԵՐՆ Ի ԿԻՒՐԻՆ

ԿԻՒՐԻՆ, 5/17 Յունիս 97.

Տեղւոյս վարժարանները՝ որոնք անօրինակ տնտեսական տագնապին առթիւ՝ փակ էին. այժմ բացուած են ձեռնհաս անձանց նախաձեռնութեամբ տարիէ մ'ի վեր և աւելի։ Ուստի բազմութիւն մը մանկանց, որ փողոցի անիծեալ և յաւէտ ողբալի կեանքին դատապարտուած էին, այսօր կ'դաստիարակուին տեղացի խումբ մը դասատուաց անխոնջ ջանիւք, որք ի նկատի ունենալով այս տագնապալից կացութիւնը՝ մեծ արիութիւն ցոյց տուին չնչին թոշակով մ'՝ ապագայ սերնդեան կրթութեան ղեկը դարձնել ձեռք առնելով։ Չենք կրնար առանց յիշել խորին երախտագիտութեամբ որ տեղային կառավարութիւնը քանիցս ազդարարած է բանալ եկեղեցիներն և վարժարանները։ Կիւրինցին՝ հակառակ իր վրայ ծանրացող տնտեսական տագնապին՝ կրթասիրութեան հիանալի ցոյցն ըրաւ, նիւթական բազմադիմի անհրաժեշտ կարօտութեանց հանդէպ ա՛յնքան արհամարհոտ երեւցաւ որ նախ քան զամենայն դպրոցի հարկն զգաց և իր ամբողջ ուշադրութիւնը մտային զարգացման դարձուց, և վերջապէս 96 ապրիլ 1 թուականաւ իր վարժարանները բանալու նախափորձն ըրաւ կամաւոր նուիրելով իր լումայն և աշխոյժ գործունէութիւն մը ցուցնելով. եւ թէպէտ տնտեսական տագնապն ընդհանուր էր եւ մերթ իսկ փորձուեցաւ փակել իր ազգային կրթարաններն, այլ չյուսահատեցաւ. առ այս դիմեց Միացեալ Ընկերութեանց, պարզելով իր վարժարանաց անկերպարան վիճակն եւ նորա ձեռնտուութիւնը խնդրելով, որ առայժմ առանց որոշ յանձնառութեան մը ներքեւ մնալու, խոստացաւ նկատողութեան առնուլ երբ դիպող առիթ ունենար եւ ազատէր հրապարակի առեւտրական տագնապէն։ Ցարդ վարժարանները բաց են եւ կ'չարունակուին ըստ բաւականին կանոնաւոր. յընթացս տարւոյն (96) բացուեցան հետզհետէ Շուղուլ եւ Խորէն թաղերու վարժարաններն. սոյն երկու յարակից թաղերու մէջտեղ բացուեցաւ մի կեդր. Վարժարան եւս տեղւոյս Որբոց Խնամակալութեան անձանձիր ջանասիրութեամբն. ուրախալի երեւոյթ մ'է տեսնել Խնամակալութեան ճիգընթափ ջանալը բազմաթիւ որբերու դաստիարակութեան նկատմամբ. սոյն նպատակաւ ամէն թաղի մէջ բացած է նաեւ աղջկանց վարժարաններն ուր տարրական նախակրթութիւն մը կ'ստանան ծնողազուրկ եւ անպաշտպան որբուհիներ՝ ապագայի ճշմարիտ մայրեր լինելու։ Ցաւ է թէ նոյն վարժարաններն գէթ մասամբ կանոնաւորութեան մէջ դնելու համար ո՛չ սակաւ դրամի եւ սիրայօժար աջակցութեանց կ'կարօտի Խնամակալութիւնն, որ այս առթիւ չի դադրիր դիմել ծանօթ բարերարաց՝ նոցա կարեկցութիւնը խնդրելով որբացեալ թշուառներու։

*** Վարժարանիս (Մ. Եկեղեցւոյ) մէջ՝ որ օրինաւոր հոգաբարձութեան մը ուշադիր և բոլորանուէր ջանից շնորհիւ զգալի բարեփոխում մը կրած է, կ'դաստիարակուին այսօր 300ի չափ մանուկներ 7—15 տարեկան. ունի չորս դասատուներ և մէկ կառավարիչ, որք կ'աշխատին նախնական կրթութիւն մը տալ ուսանող մանկութեան. ո՛չ նուազ գնահատելի են աշխոյժ և եռանդուն ջանասիրութիւնք նոյն բարեջան հոգաբարձութեան որ չի դադրիր երբեք ամէն կարելի միջոցներն ի գործ դնել յօգուտ վարժարանիս. ասոր անոր ուժով ուժով դրամ հաւաքելով յաջողած է ցարդ բաց պահել զայն։

*** Տեղւոյս Թաղ. ժողովը կազմուած է ըստ սահմանադրական օրինաց 93 դեկտ. 1 թուականաւ և կը բաղկանայ հետեւեալ անդամներէ.— Տ. Ցեսու քահանայ Վարդապետեան՝ Նախագահ. Ա. Եսիս էֆ. Պթիկեան՝ Ատենապետ. Թադէոս էֆ. Չիլինկիրեան՝ Ատենադպիր. Մ. Սարգիս էֆ. Փասպարեան՝ անդամ, Մ. Սարգիս էֆ. Ջուլհեան, Աբգար էֆ. Թահմազեան, Համբարձում էֆ. Գօչունեան անդամք։

*** Քաղաքիս Ազգատախնամ Յանձնաժողովը բարեդէպ եւ յոյժ օգտաւէտ անօրինութիւն մ'ըրաւ մօտ օրերս, տեղւոյս նպաստառու կարօտներէ 300ի չափ անձանց նիւթական անհրաժեշտ ծախքերը մատակարարելով՝ գագի խէժ (քիթրէ) կորելու զրկեց կառավարութենէ կարգեալ յատուկ պաշտօնէի և պահապան ոստիկանի մը հսկողութեան տակ. այս կերպով աւելորդ է ըսել թէ նպաստառուներու ցանկէն պիտի վերջնուի ստուար թիւ մը հայակարօտ աղքատներու, զի յիշեալ կարօտ անձինք որչափ ալ քիչ չահին, դարձեալ երեքչորս ամսուան պաշար կրնան հայթայթել, թելադրեալ չ'ըլլալով նպաստամատոյցին։ Իցի՛ւ թէ նմանօրինակ գործառնութիւնք բազմանային և գործելու գործ ունենար, այսու պիտի ազատէր այժմեան այն կործանիչ դանդաղութենէն որով նպաստի յուսով բազումք կ'արհամարհեն գործ և աշխատութիւն. (մարդասիրաց սոյն կարգական նպաստք այսպիսեաց անգործութիւնը կ'նուիրանեն թէ թշուառութիւնը կ'սփոփեն)։ Հետեւաբար քաղաքիս թշուառութիւնը գամ մ'եւս ծանրակշիռ երեւոյթ մը կ'ստանայ։

*** Քաղցր պարտականութիւն մը կ'համարիմք մեր խորին շնորհակալիքն յայտնել Համբարձում էֆ. Զընճեանի որ հաճած էր իր ծննդավայրի Մ. վարժարանի եռամսեայ [illegible] մը նուիրել. մեծ պակասութիւն մը լցնելով։ Պատ. Հայաթերթի բազմազան օգուտներն քաջ գիտելով՝ քաղցր է մեզ նորա չարունակութիւնը վայելել. յոյս մեծ ունիմք թէ յիշեալ կրթասէր երիտասարդի ազնիւ սիրութիւնը գրգիռ մը լինի բազմաց նոյն օրինակ շնորհներ ընելու վարժարանիս, որ արդարեւ ամենայնիւ կարօտ է գթասիրական հայեացքներու։

ԿԻՒՐԻՆՑԻ ՄԸ

ՄՇՈՅ Ս. ԿԱՐԱՊԵՏ

Բախտ կ'ունենանք մերթ ընդ մերթ տեսնել ու կարդալ ձեր լրագիրն, որ իր հրահանգիչ բովանդակութեան հետ, ամէն հայու սիրտն ու միտքը կ'գրաւէ, կ'գրգռէ աւելի «որբեր» որդեգրելու և անուցանելու սրբազան աշխատութեամբն, որոյ առաջին խթանն ու քաջալերիչը դուք էք ազդու չեշտերով։ Մեզ եւս երբ հայ զգածեալ պարտք կ'համարինք հարցունել թէ մեր Ազգը չունի՞ որբախնամ հաստատութիւնք չինուած, պահուած ու պահպանուած որբերու հարց ու հաւաք քրտինքով և սուրբ աշխատութեան Աստուածահաճոյ արդեամբք, և ինչո՞ւ այդ հաստատութիւնք չ'ծառայեն իրենց նպատակին. հիմա՞յ ալ տակաւին չ'սխափուինք եւ չ'պահանջենք որ այդ հաստատութիւնք այլեւս բաւական են որչափ մնացին ծուլարաններ, աշխատութենէ ու քրտինքէ խուսափող անձանց աղքատանոցներ, և ի մի բան վանք և մենաստան անունին տակ քանի մը ագահ, զառամեալ վարդապետաց ու միաբանից որջ և օթեւանք. մեր աշխարհն վանքեր շատ կան որոց ամենամեծը Ս. Կարապետի վանքն է. քանի՞ որբեր պահէ, դպրոց ունի՞. չէ՞ կրնար Ս. Կարապետն 30 որբ ունենալ, Ս. Ցովհաննէսը 20, Մատրավանքը 15, Ս. Առաքեալը 15, Պուլանըխի Ս. Դանիէլը գէթ 10, օրինաւոր ուսուցիչներով։

Ս. Կարապետն ո՞ւր է միացեր հիմա, ո՞րպիսի վարչութեան յանձնուած, ո՞վ է ղեկավարքն, իրական որբեր ու աղքատներ ունի՞ կամ յոյս կա՞յ ունենալու։ Լուսաւորիչն հիմնեց այդ վանքն, կ'ր նախահայքը կեանք ու հոգի տուին մինակ անոր համար որ քուրմերու վարդապետաց ընտանիքնե՞ր պահուին, պարարտանան և ոսկեղէք ու կերպասներ զարդարին։ Ո՞վ կ'խորհի այս կէտերու վրայ, Ս. Կարապետի փոխանորդն և իր անուանական ժողո՞վը. մօտեքնէն իսկ չեն անցուներ հայ որբերը, զի իրենց որբերը չա՛տ են. Վան-Առաջնորդի փոխանորդ Հա՞յրը. նորա ալ նպատակը տարբեր է, նա միշտ կ'ուզէ հիմա փայփայել վանքերու միաբաններն, որ իր բաղձացեալ նպատակին հասնի եւ մանաւանդ թէ որբերու ու կարօտելոց շնորհիւ հարուստ է։ Կ'խնդրենք, թո՛ղ ուշադրութիւն լինի այդ վանքերու համար, եւ մեք պատիւ կ'համարինք և պարտք անդրանիկ, Ս. Պատրիարք Հօր և հայ լրագրութեան ուշն ու յուշը խնդրել այդ վանքերուն և եւս Ս. Կարապետի մեծ վանքին, ո՛րոյ քայքայումն, աղքատութիւնն ու տագնապը նիւթականէն չէ, այլ բարոյական անկումէն, որոյ ողջ տառողքն են վարդապետք եւ վարիչք. որ Ս. Կարապետցւոց յատուկ, կեղծ աղքատի ու մուրացկանի չապիկ հագած, կուլան ու կ'խաբեն միշտ զԱզգն և զՊատրիարքարանն և շատ հեղ կ'զբաղեցնեն փցուն ու սուտ խնդիրներով. Մշոյ ժողովուրդը գիտէ զայս ամենայն։ Մեռեալն Ս. Կարապետի վանուց

Մուշ, 29 Մայիս

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՃԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏՆԵՐ

Շահագործութիւն կաթի

Կաթնատու կենդանիները կ'կթեն ընդհանրապէս առաւօտ եւ երեկոյ, եւ այս երկու արտադրութիւններն իրար խառնելով, կամ ուրոյն ուրոյն պարզուած կ'անցունեն եւ կ'ծախեն։ Եւրոպայի մեծ քաղաքներու կաթ մատակարարող կատարելագործեալ կաթնարանները սակայն մեծ խնամք կ'տանին ծախուած կաթերու համար։ Գիտենք թէ կաթն իր բնական վիճակին մէջ մնալով, չուտ եւ դիւրութեամբ կը կազմալուծուի. բայց գիտութիւնը ճանչցուցած է այսօր որ կաթը կթուելէն անմիջապէս վերջն և արագութեամբ պաղեցնելով, աւելի երկար ատեն թարմ եւ քաղցր կրնայ մնալ։ Այս անմիջական պաղութիւնն յառաջ բերելու համար, կ'գործածեն ցրտարան (ռէֆրիժէրան) կոչուած կազմածներ։ Բազմամփէտկոր երկու անդադատ պղնձէ թիթեղներ, երես առ երես իրար միացած, եւ չորս կողմէն նոյնպէս անդադատ պղնձէ թիթեղներով գոցուած եւ զօդուած, քառանկիւնի երկայն և տափակ անօթներու ձեւն ունին, որք արտաքին տեսքով կ'նմանին իրարու վրայ դրուած խողովակներու, ճակատներէն գոցուած միատուր թիթեղով։ Երկու ճակատներուն, մին վերէն իսկ միւսն վարէն մէյմէկ խողովակներ յարմարցուած են։ Վարի խողովակը ծորակ մ'ունի, որ ի պահանջել հարկին ջուրին քանակութիւնն եւ ընթացքը ճշդելու կը ծառայէ։ Պաղ ջուրը մասնաւոր ընդունարանէ մը գալով, կ'վազէ ցրտարանին մէջ, վարի խողովակէն անցնելով կ'բարձրանայ մինչեւ վեր, ուրկէ դուրս կ'հոսի տաքցած։ Իսկ կաթը նոյնպէս լեցուած իր յատուկ ընդունարանին մէջ, եւ ցրտարանին վերի կողմն հաստատուած կէտուրդաձեւ և ծակոտկէն յատակով փոքր տաշտի մը մէջ կ'վազէ, ուրկէ վայրասուզելով և ցրտարանի վէտերներու վրայէ սողոսկելով կ'իջնայ մինչեւ վար եւ հոն թիթեղեայ հաւաքիչի մը կեդրոնէն կ'հոսի տակը դրուած դոյլերու կամ այլ կարասներու մէջ։

Այս գործողութիւնը կատարուելէն յետոյ, կաթը կ'լեցնեն վերջնապէս ամաններու մէջ, կ'գոցեն բերանն, եւ կ'թողուն զով տեղ մը, մինչեւ ծախուած ատենը։ Սակայն կաթը՝ շատ անգամներ կրնայ տարափոխիկ հիւանդութեանց փոխանցող մ'ըլլալ, իր մէջ ներմուծուած միկրոբներով։ Ասոր առաջքն առնելու համար, կաթը կ'նմլացնեն հետեւեալ կերպով. 70-80 աստիճան ջերմութեան մէջ մասնաւոր ամաններով կ'տաքցնեն, և այդ աստիճանին մէջ քիչ մ'ատեն թողլով, անմիջապէս յետոյ կ'պաղեցնեն, ամաններուն բերանն ամրապէս խցելով։ Այսպէս պատրաստուած կաթը՝ թէ երկար ատեն անվթար կ'մնայ և թէ յիշուած անպատեհութիւններէն զերծ։

Կարագի պատրաստութիւն.— Կարագն ինչպէս գիտենք, կաթին մէջ գտնուած պարարտային տարրն է, զոր զատելու համար կ'դիմեն հետեւեալ միջոցներուն։— 1. Ուղղակի կերպով կաթը կ'ծեծեն.— 2. Կամ մածունի կը վերածեն, և մածունը կ'ծեծեն.— 3. Եւ կամ կաթը կ'սերատեն և միայն սերը կը ծեծեն։ Առաջին միջոցը, գրեթէ երբեք չի կիրարկուիր։ Անհաւասիկ սակայն իր առաւելութիւններն և անպատեհութիւնները։ Սերատելու պէտք չըլլալով, ժամանակի, տեղի և ամաններու մեծ խնայողութիւն կ'ըլլայ։ Եւ որովհետեւ կաթը վթարելու երբեք ժամանակ չունենար, հետեւաբար կարագը քիչ բայց լաւ կ'ըլլայ, թէեւ ոչ նրբաբոյր։ Եւ զատուած հեղուկն, աւելի սերատուած և թարմ կաթի համ ունի, քան կոգաշիճի, որով իր գործածութիւն աւելի օգտակար և չահաւոր կ'ըլլայ։ Բայց՝ ծեծելու համար միւս դրութիւններէն շատ աւելի ուժի պէտք ունի, քանակութեամբ աւելի շատ հեղուկի մը վրայ գործողութիւնը կատարուելուն համար, և 2. Ինչպէս վերն ըսինք, զատուած կաթին մէջ մնացած կարագի քանակութիւնը խիստ շատ է. որովհետեւ կաթն որչափ թարմ ծեծուի, այնչափ քիչ կարագ կուտայ, և վերջապէս կարագը կաթէն զատելու համար աւելի երկար ժամանակ ծեծել պէտք է։ Երկրորդ դրութիւնն՝ առհասարակ գաւառներու մէջ ճանչցուած և կիրարկուած միջոցն է, ուրկէ ելած կարագը՝ թէեւ քանակութեամբ շատ, բայց ոչ նրբահամ է և ոչ անարատ։ Վասն զի՝ նախ մածունի խմորումէն գոյացած կաթնային թթուն կարագին կը խառնուի, և կոգային խմորում յառաջ կուգայ. նոյնպէս բնապանիրի կարեւոր մաս մ'ալ հետը խառնուելով, թէ՝ կարագն անարատ չըլլար, և թէ բնապանիրն ալ, իր մասին խմորումներ յառաջ բերելով, կարագին ծթխելուն պատճառ կ'ըլլան։ Երրորդ դրութիւնն է որ, երկար ատենէ ի վեր Եւրոպայի մէջ, և երբեմն Պոլսոյ չըրջականերն և մէկ քանի ուրիշ տեղեր կ'կիրարկեն, կարագ շինելու համար, որ ամէնէն ընտրելագոյնն է։ Կաթը սերատելու համար հետեւեալ միջոցները կ'գործածեն։ 1. Ինքնաբերն կամ բնական սերատում, օդին ներկայութեան. —2. Ցրտացումով. — 3. Մեքենական կամ բռնի սերատում, որ կ'ստացուի մասնաւոր նորահնար մեքենաներով։ Տաքցնելով սերատումը կ'կիրարկեն ընդհանրապէս ոչ թէ կարագ այլ պարզապէս սեր չինելու համար։

Բնական սերատում. —Այս տեսակ սերատումը կ'կատարուի հողէ, փայտէ կամ մետաղէ ամաններու մէջ կթուած կաթը լեցնելով և քիչ չատ զով և հանդարտ տեղ մը թողլով։ Այս ամանները մասնաւոր ձեւ մը կամ մեծութիւն մը չունին։ Ոմանք կ'գործածեն բղուղներ՝ 5—10 լիտր կաթ պարունակող, կամ խորունկ պնակներու և կամ պտուկներու մէջ կ'սերատեն։ Այս հողէ ամաններն, որ թէեւ աժան եւ և ամէն տեղ կ'գտնուին, բայց ունին հետեւեալ պակասութիւնները։ Նախ՝ դիւրաբեկ են, երկրորդ՝ իրենց մէջի արծնիկը (էմայլ) դիմացկուն չըլլալով, կ'ճաթռտի, եւ թափելով հողն երեւան կ'ելնէ, որ ուղղակի կաթին հետ շփման մէջ գտնուելով սպունգի պէս կ'ծծէ այս վերջինն, եւ հակառակ բազմաչատ լուացքներու իր ծակտիկներուն մէջ կ'մնայ, եւ հոն խմորելով՝ կաթնային թթու յառաջ կ'բերէ, որու խմորուկները՝ նոր դրուած կաթին խառնուելով, անմիջապէս կ'թթուեցնեն։ Փայտաչէն ամաններն ալ այդ երկրորդ պակասութիւնն ունենալէ զատ, դժուար կ'մաքրուին՝ և կաթն ուչ պաղեցնելու անպատեհութիւնն ունին։ Ամէնէն յարմարագոյններն են՝ անագած կամ արծնապատ՝ կռած երկաթէ ամաններն, որոց գործածութիւնն ընդհանրացած է այսօր։ Բոլորչի կամ քառանկիւնի ափսէներ են ասոնք,

8—10 հարմեղր եղերքով, և 30—40 հարմեղր տրամագծով առհասարակ։ Թառանկիւնները կ՚չինուին, մինչեւ 2 մեղր երկայն և 50—70 հարմեղր լայնութեամբ, որ կրնան պարունակել 50-70 լիտր կաթ։ Այս վերջիններն՝ աւելի դիւրութիւն կ՚ընծայեն անջատուած սերը՝ կաթին երեսէն ժողուելու. և Եւրոպացիք՝ չատ դիւրին միջոցներ հնարեցին թէև, 15-20 տարի առաջները, բայց վերջին տարիներու մէջ, գիւղատնտեսական հանճարն՝ երկրագործին նուիրեց հրաշալի մեքենայ մը, որու առաջ՝ բոլոր միւս դրութիւնները տեղի տուին։

Ցրտացուցիչ մեքենայ. — Շէմքրյէ դրութիւնը. — Երկար ժամանակներ այնպէս կ՚ենթադրուէր որ կաթը սերացնելու ամէնէն յարմար բարեխառնութիւնը՝ 12° Հ. է. և երբ այս բարեխառնութիւնը 10 աստիճանէն վար իջնար, սերատումը կ՚վտանգուէր և անկատար կ՚մնար։ Ղ. ԲՈԼԱՏ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բ. ԴՐԱՆ և Մեծ Տէրութեանց դեսպաններուն միջեւ հաշտութեան պայմաններու մասին կատարուած բանակցութիւններէ յետոյ, կ՚ըսէ Մալիւմաթ, համաձայնութիւն գոյացաւ։

—Ֆրանսական ու ռուսական դեսպանք իրենց կառավարութիւններէն հրահանգ ստացան՝ ջանալ բանակցութիւնները փութով առաջ տանելու և դժուարութիւնները բառնալու։

ԹԵՍԱԼԻՈՅ սահմանակից ժողովուրդները պատուիրակութիւն մը ղրկելով ի Կ. Պոլիս՝ պիտի խնդրեն որ Յունաստանի հարստահարութիւններէն ազատուող Թեսալիոյ ժողովուրդն օսմ. հպատակ ըլլայ։

—Լարիսայի իսլամ ու ոչ-իսլամ ժողովրդեան կողմէ 3074 ստորագրութեամբ Բ. Դուռն ուղղեալ հեռագիր մը, թուելով այն հարստահարութիւնները զորս հելլէն պաշտօնեայք ի գործ դրած են Լարիսա Յունաստանի թողուելէն ի վեր, կ՚ըսեն թէ օսմ. հպատակ մնալու իրենց խնդիրքը Մեծ Տէրութեանց կողմէ նկատողութեան առնուած չէ։ Կ՚գանգատին Էթնիքէ Էդէրիայի անդամոց գործած չարիքներուն դէմ և շնորհակալութիւն կ՚յայտնեն օսմ. զինուորաց իրենց նկատմամբ ունեցած մարդասէր ընթացքին համար. կ՚խնդրեն որ յետ այսօրիկ Կայս. շնորհիւ ապրին։

—Թեսալիոյ Հրէից և Իսլամներուն կողմէ Վեհ. Սուլթանին և վեց Մեծ Տէրութեանց ուղղեալ հեռագրոյն համար, կ՚ըսէ Մալիւմաթ, 3500 ոսկի ծախք առնուեր է։ Հեռագիրը 15,000 բառ կ՚պարունակէ։

— Եօրկիոս Թագաւորին համար կ՚ըսուի թէ այս տարի ալ Եւրոպայի ջերմուկները պիտի երթայ։

—Աթէնքի անգլ. դեսպանին կինը դրամական նպաստ պիտի բաշխէ Թեսալիոյ գաղթականաց։

—Գերման լրագիրք կ՚հերքեն այն լուր թէ Թեսալիոյ մէջ օսմ. զինուորք կեղեքումներ ըրած ըլլան։

ՀԱՆԵԱՅԷ կ՚գրեն թէ անգլ. հարիւր զինուոր ու երկու թնդանօթ հոն հասեր են։ Միջազգային զօրաց երկու գումարտակ Եէրաբէդրա ժամներ են։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ Ադելֆի Բօ—Բօ չոգենաւն որ Թականրոքէ կուգար, Գավոցի առջեւ վար զրուեցաւ։

ԶՕՐ. ՍՄՈԼԵՆԻՑ անցեալ չաբթուն ըսաւ թղթակիցներուն թէ Թեսալիոյ և Եպիրոսի մէջ Թուրքիա ունի հարիւր ութսուն հազար զօրք։ —Էտհէմ փաշա, Բ. Դրան հրամանաւ, մերժեց գաւառապետին առաջարկը թէ գերիներու փոխանակութիւն ըլլայ։ Գերիներն հաշտութեան կնքումէն ետքը միայն պիտի արձակուին։ —Նոր պայմանաժամ տրուեցաւ գաղթականներուն՝ Թեսալիա իրենց տուները դառնալու, և անոնց կալուածներն ու գոյքերը գրաւելու որոշումը մէկ կողմ թողուեցաւ, գէթ առ այժմ։ —Աթէնքի մամուլը թէեւ չընդունիր որ Թեսալիա յաղթականին մնայ, բայց արդէն համակերպուած կ՚թուի որ Մելունայի, Նեզերոսի և Կրիցովալիի կարեւոր անցքերն ու կիրճերն՝ որք Թեսալիոյ դաշտին կ՚իշխեն՝ Օսմ. Տէրութեան անցնին վերջնապէս — Հելլէն կառավարութիւնը նորէն բողոք բարձեր է՝ չէզոք գօտին մէջ Օսմ. զօրաց չարժումներուն և պատերազմական նորանոր պատրաստութիւններուն համար, ինչպէս և գործուած ծայրայեղութեանց համար, որք իբր թէ զօրաց գործն են եղեր։

ԴԱՆՏԻՈՅ Իսլամք իրենց զայրոյթն յայտնած են Տէրութեանց ներկայացուցիչներուն, ըսած ըլլալով որ Իսմայիլ Ֆունդալիտի, որ ի Սիգիա Իսլամները ջարդող ապստամբներուն գլխին էր, այն գաւառի ներկայացուցիչներէն մին ըլլալ որոշուեր է։ Իսլամք չեն ընդունիր նաեւ որ օսմ. զօրքն այն կողմերէն քաշուի։ Պէտք չէ որ ապստամբներուն ապարէզ թողուի՝ նոր կազմակերպութեան օրով ալ խռովութիւններ հանելու և Յունաստանի հետ միացում պահանջելու։ Ուրեմն, զօրաց ներկայութիւնն անհրաժեշտ է։

ՍՊԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆ հրաման ղրկեց Թեսալիոյ եւ Եանեայի զօրաբանակաց հրամատարներուն, որպէս զի Յունիս ամսէն վերջ, այլ եւս պայմանագիր չկնքեն օսմ. զօրաբանակաց պարենաւորման համար։

ԱՅՍ ԱՌՏՈՒԱՆ

ԹՈՒՐՔ ԼՐԱԳՐԱՑ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ՎՈԼՕ, 29 յունիս.— Վոլոյի կառավարական բոլոր ճիւղերուն պաշտօնէից ընտրութիւնն աւարտեցաւ։ Գործառնութիւնք փութով և դիւրութեամբ կ՚կատարուին։

ԼԱՐԻՍԱ.— Լարիսայի, Ֆարսալայի, Տոմոքոյի եւ ամբողջ Թեսալիոյ մէջ վիրաւոր չմնաց։ Հիւանդ զինուորք հետզհետէ կ՚փոխադրուին։ Երբեմն անձրեւ տեղալով օդը կ՚զովանայ։

ՀԱՆԵԱ.— Գանտիայի դուրսն ապստամբաց հետ նորէն սաստիկ ընդհարում մը տեղի ունեցաւ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՎԻԿԴՈՐԻԱ ԹԱԳՈՒՀԻՈՅՆ ՅՈԲԵԼԵԱՆԸ

ԲՈՐԴՍՄՈՒԹ, 27 յունիս.— Ծովային նախարար Մր. Կոշըն սեղան մը տուաւ ի պատիւ անգլիացի եւ օտար ծովակալաց։ Մր. Կոշընի բաժակաճառն ի պատիւ Թագուհւոյն, եռանդագին ընդունուեցաւ։ Նախարարն յետոյ բաժակ առաջարկեց օտար նաւային սպաներու կենաց։ Աւստրիացի դեր-ծովակալ Մ. Սրօն ի պատասխանի բաժակ առաջարկեց Անգլիոյ նաւատորմին համար։ Հակառակ օդին գէշութեան, քաղաքին, ամրոցներուն և նաւերուն լուսավառութիւնք չատ փայլուն եղան։

ԼՈՆՏՈՆ.—Պատերազմական նախարար Լէնտստաուն մարքիզը սեղան մը տուաւ, որուն մասնակցեցան օտար իշխանք և օտար Տէրութեանց Լոնտոնի դեսպանք, որք յետոյ ներկայ գտնուեցան Ուէսդմինսդրի դքսուհւոյն կողմէ տրուած պարահանդէսին։

ՔԻԼ.— Վիքդորիա Թագուհւոյն յոբելեանին առթիւ Վիլհէլմ կայսր սեղան մը տուաւ։ Ներկայ գտնուեցան կայսրն ու կայսրուհին, Պելժիոյ Թագաւորը, Գերմանիոյ վարչապետն և Անգլիոյ դեսպանը։ Կայսրն ողջունեց Լէօբոլտ Թագաւորն, ծանուցանելով որ գերման նաւատորմին պատուակալ ծովակալ կարգուած է։ Կայսրն յետոյ բաժակ պարպեց Վիքդորիա Թագուհւոյն կենաց. Պելժիոյ Թագաւորն ալ Վիլհէլմ կայսեր կենացը խմեց։

ԼՈՆՏՈՆ.— Բոլորովին անհիմն է այն զրոյց թէ Վիքդորիա Թագուհին յոբելեանի հանդէսներէն յետոյ պիտի հրաժարի։ Թագուհին, որ հանդէսներուն պատճառած յոգնութեանց հակառակ քաջառողջ է, այս կարգի բաղձանք մը չէ յայտնած։ (Լ. Հէրըլտ)

—Պէքինկէմի պալատան դաշտային հանդէսը չատ չքեղ եղաւ։ Քաղաքը մինչեւ հիմա կ՚պահէ իր տօնական երեւոյթը. տակաւին մինչեւ յուլիս 9 (Ն. Տ.) ընդունելութիւնք պիտի կատարուին, սեղաններ պիտի տրուին եւայլն, բայց յոբելեանի իրական հանդէսներն աւարտեցան։

ՆԱԽԱԳԱՀՆ ԱՌ ԹԱԳՈՒՀԻՆ.— Ամերիկ. Թարգմանութիւնն այն նամակին զոր Մ. Նահանգաց նախագահ Մր. Մաք Քինլի ուղղեց առ Թագուհին, ի ձեռն արտասովոր դեսպան Մր. Հուայդլօ Րայտի.

Առ Նորին Վեհափառութիւն, Վիքդորիա, Թագուհի Մեծին Բրիտանիոյ և Իռլանտայի, Կայսրուհի Հնդկաստանի.—Բարի և մեծ բարեկամ, յանուն և ի դիմաց ժողովրդին Մ. Նահանգաց, կ՚մատուցանեմ անոնց անկեղծ խնդակցութիւնները՝ 60 ամեակին առթիւ Ձերդ Վեհափառութեան ամբարձման ի Գահ Մեծին Բրիտանիոյ։ Իմ քաղաքակիցներուս զգացումները կ՚արտայայտեմ, Ձեր ժողովրդին համար մաղթելով երկարումն արքայական իշխանութեան մը որ ականաւոր հանդիսացած է, և նշանաւոր եղած է յառաջդիմութեամբ գիտութեանց, արուեստից ու ժողովրդային բարօրութեան մէջ։ Ի դիմաց իմ հայրենակիցներուս, կ՚ուզեմ մանաւանդ շնորհակալութեամբ յիշել ձեր բարեկամութիւնը Մ. Նահանգաց համար և ձեր խաղաղասիրութիւնն, որ կարեւոր առիթներու մէջ երեւցաւ։ Հաճելի պարտաւորութիւն մ՚է ճանչել երախտագիտութեան և յարգանաց հարկը զոր կ՚պարտինք Ձեր անձնական առաքինութիւններուն։ Կ՚մաղթենք Ձեզ երկարութիւն կենաց և խաղաղութեան, պատուոյ ու բարեգաւաճման օրհնութիւնն այն ժողովրդեան համար որոյ վրայ կոչուած էք իշխել։ Կ՚մաղթենք նաեւ որ ազատութիւնը ծաղկի Ձեր Տէրութեան մէջ, արդարութեան և հաւասարութեան օրէնքներու տակ, և ձեր կառավարութիւնը չարունակէ զօրեղապէս վայելել իր իշխանութեան ներքեւ գտնուողներուն սէրն ու համարումը։ Եւ կ՚աղօթեմ առ Աստուած որ իր սուրբ պաշտպանութեան ներքեւ ունենայ միշտ զՁերդ Վեհափառութիւն։ Բարի բարեկամ Ձեր ՈՒԻԼԵԸՄ ՄԱՔ ՔԻՆԼԻ

«Տուեալ ի Ուաշինկդըն, 28 Մայիս, 1897.— ի դիմաց Նախագահին, ՃՕՆ ՇԵՐՄԱՆ, Նախարար արտաքին գործոց։»

ՖՐԱՆՍՈՒԱ ՔՈՊԷ մեծանուն բանաստեղծն անցեալ չաբթու վիրաբուժական գործողութիւն մը կրեց. առողջական վիճակը տակաւ կ՚բարւոքի։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԿԱՅՍԸՐ.— Թայմզին Բարլինի թղթակիցը՝ Մ. տը Պլովից այն լրագրոյն հաղորդեց իր մէկ տեսակցութիւնը բարձր անձնաւորութեան մը հետ, որ Պերլինի անգլ. դեսպանատան մէջ տրուած դաշտային հանդէսին գտնուած էր։ Վիլհէլմ կայսրն, որ նոյնպէս ներկայ էր, օրուան արտաքին խնդրոց համար ըսեր է թէ ին՛ք բոլորովին համակարծիք է միւս Տէրութեանց՝ պահելու Եւրոպական Ներդաշնակութիւնը։ Ֆրանսայի և Գերմանիոյ յարաբերութեանց վրայ խօսելով, Վիլհէլմ Բ. յայտարարեր է.— «Չեմ գիտեր թէ Ֆրանսացիք ինչու բարկացած են ինձ դէմ. իրաց արդի վիճակին հեղինակն ես չեմ. ժառանգութեան մը տիրացայ և ոչ ոք կրնայ զիս յանդիմանել զայն ընդունած ըլլալուս համար։ Ինձ կտակուած կացութիւնը ծանրացնելու համար բան մը չըրի. հաւատարմութեամբ ու ականածանօք պահեցի զայն, սակայն Ֆրանսացիք խստութիւն ցոյց կուտան իբրեւ թէ ես եղած ըլլայի այս բոլոր չարեաց հեղինակն և կացութիւնը բարւոքելու համար իմ ըրած ջանքերս ամլութեան կ՚դատապարտեն։ Այս բարւոքում երկուց երկրաց համար ալ յաջողագոյն հետեւանքներ պիտի ունենար. այս պատճառաւ փորձեցի Ֆրանսայի հետ համերաշխ գործել՝ առեւտրական, տնտեսական և ճարտարուեստի խնդրոց մէջ։ Ոմանք անկարող մարդոց յատուկ յամառութեամբ ընդունեցին իմ փորձերս և այլք խելացի մարդոց յատուկ բարեացակամութեամբ, բայց ոչ ոք քաջութիւն կամ ազդեցութիւն ունեցաւ բան մը իրականացնելու։ Այս պայմաններու մէջ պէտք է ձգել որ իրերն իրենց կանոնաւոր ընթացքին հետեւին և սպասել որ ժամանակը բերէ այն լուծումներ զորս կարելի չէ այժմ ցոյց տալ։»

Գերմանիոյ կայսրը Վատիկանի վրայ այսպէս խօսեցաւ.— «Շատ կը յարգեմ Ս. Պապն և կ՚ուզանչանամ անոր վրայ, բայց իր գերման կուսակիցք այնչափ ծայրայեղ են որ չեմ կարող անոր համար ո և է բան ընել։ Մեր կաթոլիկները Ֆրանսացի կաթոլիկներէն աւելի անհաշտ են, կ՚ուզեն որ անպատճառ Պապին աշխարհային իշխանութիւնը վերահաստատուի, ինչպէս կար առաջ. բայց ես կարող չեմ իրենց ուզածն ընել։ Ոչ միայն մանր զիջողութիւններ չեն ընդունիր, այլ կ՚ամբաստանեն զիս թէ Պապին իշխանութիւնը կողոպտողներուն գործակից եմ։»

Ընդհանուր կացութեան վրայ Վիլհէլմ Բ. սա յայտարարութիւններն ըրաւ.— «Անմիջական չփոթութիւններ չեմ գուշակեր և կ՚հաստատեմ թէ իւրաքանչիւր ոք անկեղծօրէն կ՚բաղձայ չփոթութիւններէ խոյս տալու, բայց Եւրոպայի ապագային համար այնչափ վստահ չեմ։ Կրկին վտանգներ կ՚տեսնեմ, բայց ոչ «դեղին վտանգը» (չինական). Նորագոյն դէպքեր պայն հեռացուցին երկար ատենի մը համար. «կարմիր վտանգէն» (անիշխանութիւն) ալ չեմ վախնար. ցնորական գաղափարներու վրայ հիմնուած են. սկզբունքին է կողոպտում. քաղաքակիրթ աշխարհն ամբողջութեամբ որոշած է համաձայնութեամբ գործել անիշխանականաց դէմ պաշտպանուելու համար։ Իմ երկիւղս երկու տեսակ է. մին է անխափան և վրդովիչ ծաւալումն եւրոպական ազգի մը՝ զինեալ այն ամէն միջոցներով զորս արդի քաղաքականութիւն իր փառաւէր ծրագիրներուն տրամադրութեան տակ կ՚դնէ. և երկրորդ միջամտութիւնը Նոր Աշխարհին որ կ՚սկսի մինչեւ հիմա մեզի անծանօթ փափաքներ ցոյց տալ և քիչ ատենէն հին աշխարհի գործոց միջամտելու պիտի յաւակնի։ Աւասիկ իմ վախս։ Ես չեմ տաներ այն փառասիրական գաղափարները զորս ինձ կ՚վերագրեն անոնք որք կ՚բաղձան Եւրոպան խանգարել՝ զայն վրդովելէ զիս արգիլելու պատրուակաւ։»

ԻՏԱԼԻՈՅ Թագաւորն հրամանագիր մ՚ստորագրեց որով գահաժառանգ իշխանն հրամատար կ՚կարգուի 10րդ զօրաբանակին որուն կեդրոնն է Նափոլի։

ՍԻԱՄԻ ԹԱԳԱՒՈՐԸ.— Վիեննայէ կ՚հեռագրեն թէ անցեալ Կիր. չատ փայլուն ընդունելութիւն մը եղեր է Սիամի Թագաւորին։ Ֆրանց Եօսէֆ կայսրն իր հիւրին հետ մէկ կառքի մէջ բազմած քաղաքին գլխաւոր փողոցներէն անցեր է։ Զինուորք երկու կարգի վրայ բարեւի կեցեր են իրենց նուագածուներով։ Կայս. առաջին թիկնապահ Բասրի կոմսը թարգմանի պաշտօն վարեր է, որովհետեւ կայսրը լաւ անգլիերէն չի գիտեր և Սիամի Թագաւորն ալ պէտք եղածին չափ ֆրանսերէն չի կրնար խօսիլ։

—Պերլինէ կ՚հեռագրեն թէ Վիլհէլմ կայսրն իր մայրաքաղաքը պիտի հրաւիրէ Սիամի Թագաւորը՝ ներկայ գտնուելու գերման զօրաբանակաց մեծ մարզանքներուն։

—Եւրոպական թերթ մը չահեկան տեղեկութիւններ կուտայ Սիամի Թագաւորին անձնաւորութեան վրայ։ Նախ ըսենք թէ անունն է Սոմտէչ Բրա Բարամինտր Մահա Չուլալոնկքորն։ Պաշտօնական ստորագրութիւնն աւելի մանուածապատ է. միտքերնիդ պահեցէ՛ք եթէ կրնաք.— Բրա Բարամինտր Մահա Չուլալոնկքորն Պատինտր Տէպմահա Մահա Մոնկքուդ Բրա Չուլա Չօրն Քլաօ Չօ Իու Հիւէ Ֆանտէն Սաեամ Լաօ Բէն Պարոնխա Բատչաձ Թիբատոյի Հաւնիկ Մալամա Բրատէդ Մալչու Բրատէդ։ Թագաւորին այս ստորագրութիւնը կ՚դնէ իր քարտուղարը։ Ֆրանսայի ազգային դիւանատան մէջ պահուած կարգ մը պաշտօնագրեր, որք փոխանակուեցան մէկ քանի ամիս առաջ ծագած ֆրանքոսիամական կարգ մը խնդրոց առթիւ, կ՚կրեն այդ երկար ստորագրութիւնը։ Սիամի Թագաւորը 40 տարեկան է, գէր, կարճ ու դեղնագոյն. դանդաղ կ՚քալէ և հետաքրքրիչ ակնարկ մը ունի։ Անգլիացի ուսուցիչներ դաստիարակած են զինքն իր հօրը՝ Մոնկքուդ Թագաւորին հսկողութեան տակ. այս վեհապետն էր որ զՍիամ բացաւ օտար վաճառականութեան եւ յաջողեցաւ առեւտրական չոգենաւային երթեւեկութիւն մը հաստատել իր երկրին բնական ու տնտես. հարստութիւններն չահագործելու։ Մոնկքուդ երբ մեռաւ, արդի Թագաւորը տասնեւհինգ տարեկան էր։ Անմիջապէս թագ դրաւ. բայց չափահասութեանը միայն՝ 1873ին՝ կառավարութեան ղեկը ձեռք առաւ։ Անչափահաս եղած ատեն, երկրին ուղղութեանց համակերպելով, Պուտտայականներու վանք մը մտաւ. Նորընծայից յատուկ դաստիարակութիւն ընդունեց և միւս կողմէ պատրաստուեցաւ իր վեհապետական պարտաւորութեանց։ Իր իշխանութեան առաջին գործն եղաւ բռնկցնել այն խարոյկն որուն վրայ այրեցին իր հօրը մարմինը։ Այդ թուականէն բնաւ պարապ ժամանակ չանցուց նոյն իսկ իբրեւ ընտանեաց հայր, որովհետեւ հիմնական կրթութիւն մը տալ կուտայ իր հարիւր քառասուն տղոց, որոց մէկ քանին և մանաւանդ գահաժառանգ իշխանն այժմ կ՚դաստիարակուին յԱնգլիա։

ՌՈՒՍԻԱ Ի ՔՈՐԷԱ.—Նովոյէ Վրէմիա կ՚ծանուցանէ թէ Ռուսիոյ ելմտական նախարարութիւնն որոշեր է առեւտրական գործակալութիւն մը հաստատել ի Քորէա։ Ռուսեւքորէական պանքայի մը հաստատման լուրը կանխահաս է։

ՓՈՇԻԷՆ ՕԳՈՒՏ ՔԱՂԵԼ.—Այս Բչ. Լոնտոնի Շորտիչ արուարձանին մէջ քիմիագէտ Լորտ Քելվինի նախագահութեամբ բացուեցաւ նորօրինակ հաստատութիւն մը, որոյ պաշտօնը պիտի ըլլայ փողոցի փոշիներն և աղբերը ելեկտրական ուժ արտադրելով։ Փուռ մը չինուած է, որ տարին պիտի կրնայ սպառել 20 հազար թոնօ աղբիւս, աւլուկ, փողոցի աղտոտութիւն, և արտադրուած տաքութիւնով ելեկտրականութիւն յառաջ բերել յօգուտ նոյն չրջանակին լուսաւորութեան եւ ջերմութեան։ Շորտիչ 124,000 բնակիչ ունի, և բոլոր այս բազմութեան պէտք եղած լոյսն և վառարաններու տաքութիւնն յառաջ պիտի բերուին այն փուռին մէջ վառելիք աղտոտութիւններէն. և մանաւանդ չրջակայ լուացարաններն ու բաղնիքները պէտք եղած ջերմութիւնն այն տեղէն պիտի ստանան։ Միեւնոյն այս վերջիններուն լոյս տալով, Շորտիչ տարին 5,000 ոսկի խնայած պիտի ըլլայ։ Ելեկտրական լուսաւորութիւնը պիտի աժննայ, և զօրաւոր չոգի դիւրաւ պիտի մատակարարուի ամէն տեսակ մեքենական պէտքերու համար, և այս ամէն բարիք յառաջ պիտի գան՝ հանրային առողջութեան վնասաբեր աղտոտութիւն մը մէջ տեղէն վերցնելով։ Աւլուկներն և աղբիւսները փոխանակ տեղ տեղ դիզուելով օդն ապականելու, պիտի վառին, որով միկրոբներն անկարելիութեան պիտի մատնուին։ Փուռէն գարշահոտութիւն պիտի չգայ, զի այս նոր դրութիւնը կազմակերպող ճարտարապետք իրենց կեդրոնական պաշտօնատունն այն փուռին մօտ հաստատելու չեն վախցած։ Այս հաստատութեան յարակից Արհեստագիտական Վարժարան մը և հանրային գրատուն մը կազմուեցան, և ամբողջին համար երկու հարիւր հազար ոսկի ծախք ըրաւ Շորտիչ։

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ՊԵՐԼԻՆ, 28 յունիս.— Վոլֆ գործակալութիւնը Քիլէ կ՚իմանայ թէ ֆօն Մարչալի առողջական վիճակին պատճառաւ, Վիլհէլմ կայսր՝ Հռոմի գերման դեսպան Մ. Պիւլովի յանձնեց աժամարար վարել արտաքին գործերը։ Կայսեր Պերլին դառնալէն յետոյ Մ. Պիւլով պիտի ձեռնարկէ այդ պաշտօնին։

ՓԱՐԻԶ.— Պուլկար կառավարութեան խնդրանօք, Ֆրանսայի ծովային գործոց պաշտօնատունը Պրէսդէ երեք սպայ որոշեց որք հինգ տարի պաշտօն պիտի ունենան Պուլկարիոյ նաւատորմիղը կազմակերպելու։

—Բանամայի գործին հարցաքննութեանց առթիւ խնդիր ծագած ըլլալով, Երեսփ. ժողովը խորհրդարանական նոր յանձնաժողով մը կազմեց՝ Բանամայի գործը քննելու համար։

—Ֆրանսայի ծովային նախարարն ամառնային արձակուրդներէն առաջ օրինագիծ մը պիտի ներկայացնէ Երեսփ. ժողովին, առաջարկելով կրկնապատկել 6րդ զօրաբանակն (Շալոն-սիւռ-Մառն) և 20րդ նոր զօրաբանակ մը կազմել, որուն կեդրոնն ըլլայ ի Թուլ։

ՍՕՖԻԱ.— Պուլկար կառավարութիւնը նորէն հրահանգ տուաւ կառավարական պաշտօնէից ու երեսփոխանաց, հրաժարելով որ Պուլկարիոյ մէջ չինուած հագուստներն ու կօշիկները միայն հագնին։

ՎԻԵՆՆԱ.— Բոլոնէա քաղաքը բոլորովին ողողուած կ՚մնայ Բրուծ գետի յանկարծական յորդելէն։ Գետն ինկած կառախումբին մէջ չատ մարդ կար։ Ջրհեղեղ թիւը կարծուածէն աւելի է. ցարդ երեսուն մարդու դիակ գտնուեցաւ։ Ուրիշ հեռագիր մ՚ալ կ՚ըսէ թէ մինչեւ հիմա երկու դիակ գտնուեցան. վիրաւորելոց թիւն է 14 որոց երկուքը ծանր։ Մեռելոց թիւն ալ իննը ըլլալ կ՚կարծուի։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սըվազի Առաջնորդ Տ. Պետրոս Սրբազան աւստրիական չոգենաւով Եւդոկիայէ Կ. Պոլիս հասաւ եւ հիւրասիրուեցաւ Ղալաթիոյ եկեղեցին։

—Կրօն. ժողովն ի նիստ գումարեցաւ երէկ ի Պատրիարքարան նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս Սրբազան Յովհաննէսեանի և հետեւեալ տնօրէնութիւններն ըրաւ.—Պայազիտի եկեղեցւոյ մէջ պաշտօնավարող Բաղբերունի Տ. Ներսէս քահանային գրել որ (Նոյն թեմին մէջ և Բարաքիլիսէի մօտ եղող) Արծափի ժողովուրդն հովուէ ըստ կարելւոյն եւ դանոնք մայր եկեղեցւոյ գիրկն ամրապինդ միաւորելու յորդորէ միշտ, մինչեւ որ գաւառին առաջնորդական տեղապահն հասնելով իր պաշտօնատեղին՝ անցնի իր պաշտօնին գլուխը։—Ղալաթիոյ Տ. Մեսրոպ և Տ. Գարեգին քահանայից մասին սահմանուեցաւ քառամսօրեայ փիլոնազրկութեան պատիժ և կանոնական ապաշխարութիւն, և պատուէր տրուեցաւ անոնց որ քառասուն օրէն յետոյ ներկայանան ազգ. Պատրիարքարան և ստանան պէտք եղած հրահանգը։ Ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ 12 հատ անհատական, ամուսնական եւ զանազան խնդիրներով։

—Վսեմ. Լողոֆէթ պէյ երէկ այցելութեան եկաւ Ս. Պատրիարք Հօր։

—Վաղը Խառն ժողովն ի նիստ պիտի գումարի Ղալաթիոյ Խորհրդարանն, և պիտի զբաղի եկեղեցական և յարաբերական կարեւոր խնդիրներով։

—Տ. Պետրոս Եպիսկ. Թոքատլեան մեկնելէն վերջ՝ Փոխ-առաջնորդ կարգուած է Յակոբ քհնյ. Տնաչեան, որ երկար տարիներ վարած է նոյն պաշտօնը։

—Ազգ. Վարչութիւնն ընդունած է կեդր. Սնտուկի փոխառութեան համար Տնտեսական Խորհուրդին առաջարկը։

—Պրուսայէ մեզ կ՚գրեն Յունիս 15 թուով թէ տեղւոյն Ազգ. վարժարանին մէջ անպատեհ դէպք մը տեղի ունեցեր է։ Արեւելեան Որբանոցին հաշիւները քննելու եկած Պատ. Տ. Սահփանեան և Պատ. Ասատուրեան, Պատ. Պողոսսարեանի հետ քաղաքին վարժարաններն այցելով, նաեւ Ազգ. վարժարանը կուգան։ Բայց կառավարիչ Պ. Ահարոն, անոնց գալը տեսնելէն խմանալով, կ՚ներկայանայ, և կ՚ըսէ թէ տնօրէնն հոն չըլլալուն համար հիւր չէ կարող ընդունիլ։ Կ՚ըսէ ու կ՚մեկնի, ապշութեան մէջ թողլով հիւրերն, որք այն տեղէն կ՚երթան Գալանթարեան վարժարանն, ուր սիրով կ՚ընդունուին։ Նամակագիրը կծու դիտողութիւններ կ՚ընէ Պ. Ահարոնի անկրթութեան դէմ։ Իրաւունք ալ ունի. Արդէն անօրէն Փիշթովճեան էֆ. և դասատուները փութացին են Ներողութիւն խնդրել։ Բայց ի՞նչ օգուտ երբ նոյն իսկ քաղաքակիրթ մարդիկ մերթ անկիրթ բաներ կ՚ընեն։ Օրինակի համար, սա Իզմիրի գերմանական Որբանոցին պատուարժան Տիրաքոնէսներն, որք չեն ընդունիր Իզմիրի Հայ Խնամակալուհիներն, հայ որբերուն երեսն անգամ չցուցնելով անոնց։ Ինչ որ ալ ըսուի մեր արեւելեան բարքերուն վրայ, անկրթութիւնն ալ ցեղ չի ճանչնար։

—Պրուսայէ մեզ գրուած նամակ մը կ՚ըսէ. «Շաբաթ երեկոյ քաղաքս հասաւ Ֆրիսթէր զուիցերիացին որ, իր հետ կ՚բերէր Օր. Ֆրայլաց զուիցերուհին, Նորահաստատ որբանոցին մէջ աշխատելու համար։ Ուրչափ կարող եղայ հասկնալ, Օրիորդն հոգակալոր հարուստ Մ. Կոտէի եղբօր աղջիկն է և կարծեմ առանց փոխարինութեան պիտի աշխատի. կ՚խօսի գաղ., գերմ., և անգլ.։ Իսկ Մ. Ֆրիսթէր ի Գերմանիա Հայոց օգնող բարեգործական ընկերութեան նախագահն է։»

—Պէրպէրեան վարժարանի ամավերջի քննութիւնք պիտի սկսին յառաջիկայ Բչ. յունիս 23 և պիտի տեւեն մինչեւ յուլիս 1։ Վկայականաց և վճռականաց ցուցահանդէսը պիտի կատարուի յուլիս 3, Եչ. կէս օրէն երկու ժամ յետոյ։

—Ազգ. Հիւանդանոցի որբանոցին տարեկան հրապարակային հարցաքննութիւնք պիտի սկսին յունիս 23 Բչ. եւ պիտի տեւեն ութ օր։

—Ազգային Հիւանդանոց.—Ինչպէս յայտնի է պատուարժան հասարակութեան, մի քանի բարեսէր ամերիկացիք վերջին դրամական տագնապին պատճառաւ Հիւանդանոցիս սնուցին ենթակայ եղած կացութեան փոքր ինչ դարման մ՚ընելու գովելի և բարի նպատակաւ, ժամանակի մը համար որոշած էին ամսական (10) տասն օսմ. ոսկւոյ գումար մը նուիրել յօգուտ տարաբախտ որբոց զոր Հոգաբարձութիւնս ինն ամսէ ի վեր չնորհակալութեամբ կ՚ստանար վերապատուելի Տքդ. Ժ. Կրինի ձեռամբ։ Վերոյիշեալ մարդասիրաց կողմանէ եղած սոյն ամսական նպաստը թէպէտ և յառաջիկայ ամսէն սկսեալ դադրած է, սակայն ուրախ է Հոգաբարձութիւնս ծանուցանելու թէ՝ բողոքականաց ազգապետ Վսեմ. Յակոբ էֆ. Պոյաճեանի միջնորդութեամբ Ամերիկեան Պոռտ ընկերութեան գանձապահ Արժանայարգ Մր. Բիթ՝ ի նպաստ որբոց յանձն առած է չարունակել վճարումն սոյն ամսական (10) տասն օսմ. ոսկւոյն, յանուն ուրիշ մի քանի մարդասիրաց։ Զայս ծանուցանելով, Հոգաբարձութիւնս նուիրական պարտականութիւն կ՚համարի ի դիմաց հարիւրաւոր որբոց Հիւանդանոցիս՝ երախտագէտ զգացմամբ խորին չնորհակալութիւն յայտնել թէ՝ առ նախորդ նուիրատուս և առ վերապատուելի Տքդ. Ժ. Կրին և թէ՝ առ Մր. Բիթ, արժանայարգ գանձապահն Պոռտ ընկերութեան։

Ի դիմաց Հոգաբ. Հիւանդանոցի
Վ. Ատենադպիր Վ. Ատենադպիր
Տ. Ս. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ Գ. ԷՎՐԵՆԵԱՆ

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ԹՂԹ. (Պարթիզակ).—Ընդունած ենք։

ԹՂԹ. Տ. Զ. (Եոզղատ).—Ձեր վերջին նամակին համեմատ կ՚ղրկենք։ Կրնաք չարունակել։

Խ. Բ. (Բէբէք).—Տատեանք և Պալեանք Ազգ. Հիւանդանոցի նուիրատուներուն մէջ առաջիններն են։ Հացի և մսի պէտական պարքենին կապուէ

Տատեան Ցովհաննէս պէյի չնորհիւ է, իսկ Պէզճեանի դիրքը բոլորովին տարբեր է։ Անիկա պարզ նուիրատու մը կամ նուիրատուութեան մը չարժառիթը կամ միջնորդը չէ։ Բուն իսկ Հիմնադիրն է Հաստատութեան։ Թէև բոլոր դրամն ինք չտուաւ, բայց Եսի Գուլէի հաստատութեան գաղափարն ինք յղացաւ, ինք գործադրեց, իր քսակէն տալով եղած ծախքին (իբր 20,000 ոսկիին) մեծ մասը։ Հետեւապէս, Պէզճեանի անունը պէտք չէ խառնենք նուիրատուներու չարքին, այլ իր բացարիկ դիրքին մէջ պահենք։ Այս մասին ընդարձակ գրած ենք նոյն Հաստատութեան Պատմութեան մէջ։ Եթէ խնդիրն այնքան կ'հետաքրքրէ զձեզ, կրնաք նոյն հեղինակութիւնը գտնել Ս. Փրկչի գրասենեկին մէջ, ի Մեծ Նոր խան։ Պէզճեան իր անունը գրել տուած չէր՝ ժամանակին պահանջած համեստութեան մասածութիւնով։ Բայց ժամանակակից վկայութիւնք և ապացոյցք վճռական են այս մասին, ինչպէս ցուցած ենք այն հատորին մէջ, եւ յօդուածներով ալ յիշած։

ՄԵՍՐՈՊ ՀԻՒՍԷՅԻՆՃԵԱՆ

Հանրածանօթ ծաղկավաճառ և զարդարող հարսնիքի մոմերու, Գամանտո խանի անկիւնէն փոխադրուած է Զաքմաքճըլար եօգուշ Մեծ Նոր խան վարի յարկ Թիւ 47, ուր կ'վաճառէ հարսերու համար ծաղկաւէտ կըըլանդներ, քօղեր, ձեռնոցներ, եւն. և կ'զարդարէ հարսի մոմեր վայելուչ և ճաշակաւոր, համեստ գներով։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՎԵՑԵԱԿ ՆԱՀԱՆԳԱՑ ԲԱՐԵՆՈՐՈԳՄՈՒՆՔ

Այս աւուր Թուրք լրագրաց մէջ հրատարակուած է Անատօլուի Նահանգաց մէջ գործադրուած բարենորոգմանց հետեւեալ տեղեկագիրը, զոր պատրաստած է Ներքին գործոց Նախարարին նախագահութեամբ կազմեալ Գործառնութեանց փութացման Ցանձնաժողովն, որոյ պաշտօնն էր, Բ. Դրան մէջ կազմեալ Բարենորոգմանց Ցանձնաժողովոյ պաշտօնին և իրաւասութեան առանց միջամտելու, հետամուտ ըլլալ գործադրելի բարենորոգմանց և անոնց գործառնութիւնները փութացնել։ Ինչպէս որ վեցեակ նահանգաց մէջ ոչ-իսլամ ազգութիւններէն մէկ մէկ կուսակալի օգնական անուանուած է, այնպէս ալ այն գաւառներու ու գաւառակներու մէջ, ուր քրիստոնեայք բազմաթիւ են, Բարենորոգմանց Ծրագրին համաձայն, ոչ-իսլամ հպատակներէն մէկ մէկ օգնական պիտի անուանուէր։ Հետեւապէս Պիթլիսի նահանգին Կինձ ու Մուշ և Սըվազի նահանգին Թոգատ ու Գարահիսար-Շարգի գաւառներուն մէջ ոչ-իսլամ հպատակներէն կառավարչի օգնականներ, և Սըվազի նահանգին Հաֆիզ գաւառակին մէջ ոչ-իսլամ Գայմագամ, և Շիրվան, Արապկիր, Չարսանճագ, Սիլվան, Բալու, Բզի, Բաբերդ, Մարզուան, Կիւրին, Կաւաշ, Շատախ գաւառակներուն մէջ, կայսերական Իրատէով ոչ-իսլամ հպատակներէն Գայմագամի օգնականներ անուանուած են, եւ Բարենորոգմանց Ծրագրին տրամադրութեանց համաձայն հոգ տարուած է անոնց ընտրութեան։

Ցիշեալ նահանգներէն իւրաքանչիւրին մէջ ծառայող վարչական պաշտօնէից մասին, Քննիչ յանձնաժողովոյ ցոյց տուած համեմատական ցանկին համաձայն, Քարբերդի նահանգին մէջ 73, Տիարպէքիրի նահանգին մէջ 90, Սըվազի նահանգին մէջ 160, Էրզրումի նահանգին մէջ 105, Վանայ նահանգին մէջ 116 ոչ-իսլամ պաշտօնեայք գտնուելու էին, սակայն նոյն նահանգներէն եկած ամսական տեղեկագիրներու պարունակութեան նայելով, ոչ-իսլամ պաշտօնէից թիւը Քարբերդի նահանգին մէջ 39, Տիարպէքիրի նահանգին մէջ 70, Սըվազի նահանգին մէջ 30, Էրզրումի նահանգին մէջ 45, Վանայ նահանգին մէջ 41 հոգւոյ հասած է, հետեւաբար կրկնապէս գրուած է որ ոչ-իսլամ պաշտօնէից համեմատական չափը մի կողմէ լրացնելու հոգ տարուի և միւս կողմէ յիշեալ ամսական տեղեկագիրներուն առաքումը կանոնաւորապէս չարունակուի։

Բարենորոգմանց Ծրագրին համաձայն, Էրզրումի, Պիթլիսի, Քարբերդի, Տիարպէքիրի, Սըվազի նահանգներու մէջ գիւղախումբերու կազմութիւնն ու ընտրութիւնն ի գլուխ հանուած ըլլալով, անոնց ցանկերը Բ. Դուռը ղրկուած են։ Ասոնցմէ Էրզրումի եւ Պիթլիսի նահանգներուն մէջ գիւղախումբերու կազմութիւնն և ընտրութիւնը՝ Բարենորոգմանց Ծրագրին և գիւղախումբերու կանոնագրին համաձայն կատարուած ըլլալով, Քննիչ Ցանձնաժողովին ընդունած և բարձրագոյն վաւերացման ենթարկած է. Քարբերդի նահանգին ցանկին քննութիւնն աւարտած ըլլալով, վաւերացուելու վրայ է. Սըվազի նահանգին ցանկը Քննիչ Ցանձնաժողովոյ կողմէ քննուելու վրայ է և Տիարպէքիրի նահանգին ցանկերը կանոնական չհամարուելով, պակասները լրացուելու համար ետ ղրկուած են, և Վանայ նահանգին մէջ ալ գիւղախումբերու կազմութիւնն և ընտրութիւնը կատարուելու վրայ է։ Բարենորոգմանց Ծրագրին համաձայն, գիւղախումբերու Միւտիրներուն ու քարտուղարներուն պարտաւորութիւնները գծելով, եւ անոնց յատկանալի ամսականներուն քանակութիւնն որոշելով, զեկուցուած են իրենց տեղերը։ Նոյնպէս առնուած ամսական տեղեկագրերէ հասկցուած է որ գիւղերու մուխթարներն եւ ծերոց ժողովներն ընտրուած են եւ արդէն գոյութիւն ունին յիշեալ նահանգներուն մէջ։ Եւ այս ծերոց ժողովներուն և գիւղախմբերու ժողովներուն կատարելիք հաշտարար դատաւորի դերն ու պարտաւորութիւնը գծող կանոնագրութիւնը դատական գործոց Նախարարութեան կողմէ պատրաստուած եւ Պետական Խորհուրդէն ընդունուած ըլլալով, հիմա Նախարարաց Խորհրդոյ մէջ քննուելու վրայ է։ Ցիշեալ նահանգներուն մէջ կէսն իսլամ եւ կէսն ալ ոչ-իսլամ դատական քննիչներ անուանուած ըլլալով, ասոնց կատարած քննութեանց արդիւնքը տեղեկագրուած և այս տեղեկագիրներ Քննիչ Ցանձնաժողովոյ կողմէ քննութեան առնուած են։

Նահանգներու, գաւառներու, գաւառակներու կեդրոններու մէջ ոստիկանութեան կազմակերպութիւնն ամբողջացած ըլլալով, Էրզրումի նահանգին համար 57, Տիարպէքիրի համար 66, Քարբերդի համար 62, Պիթլիսի համար 87 և Վանայ համար 82 ոստիկան ընտրուած են, և Սըվազի նահանգին արդէն գտնուած ոստիկաններու թուոյն վրայ ալ 37 հոգի աւելցած են և ասոնք Քննիչ Ցանձնաժողովոյ ցոյց տուած համեմատական ցանկին համաձայն իսլամ և ոչ-իսլամ հպատակներէ ընտրուած են և այժմ իրենց պաշտօնը կ'կատարեն։ Բարենորոգմանց Ծրագրին համաձայն, ըստ որում մէն մի գիւղախումբի կեդրոնը մէկ մէկ ոստիկան պիտի գտնուի, Էրզրումի նահանգին մէջ գիւղախմբերու կազմութիւնն արդէն աւարտած ըլլալով, ոստիկաններու ընտրութիւնն ալ կատարուած և անոնց յատկանալի ամսաթոշակներուն մասին Մեծ-Եպարքոսութենէն արտօնութիւն խնդրուած է. և մնացեալ հինգ նահանգներու գիւղախմբերուն մէջ ևս ոստիկաններու ընտրական գործողութիւնը կատարուելու վրայ է։

Վերոյիշեալ Վեցեակ Նահանգաց ոստիկան-զինուորները կազմուեցան և որոշուեցաւ որ Էրզրումի մէջ 1191, Սըվազ՝ 1500, Վան՝ 1002, Պիթլիս՝ 1130, Խարբերդ՝ 1282 և Տիարպէքիր 1329 սպայ ու ոստիկան-զինուոր պաշտօնավարեն։ Ասոնց ամսաթոշակներն ալ որոշուեցան. ոստիկան-զինուորք զինուորներէ աւելի ամսաթոշակ պիտի ստանան և սպաներն ալ զինուորական սպայից հաւասար։ Այս որոշում իրենց տեղերն հաղորդուեցաւ։ Սպարապետի Դուան ոստիկան-զինուորաց պարտականութեանց համար կանոնագիր մը պատրաստեց որ յանձնուեցաւ Նախարարաց Խորհուրդին։

Քննիչ Ցանձնաժողովն՝ իւրաքանչիւր նահանգի մէջ բնակչաց թուոյն համեմատութեամբ գործածելի ոչ-իսլամ ոստիկան-զինուորաց թիւն այսպէս որոշեց.— Պիթլիս՝ 280, Խարբերդ՝ 200, Տիարպէքիր՝ 168, Սըվազ՝ 255, Էրզրում՝ 207 եւ Վան՝ 347։ Այս որոշում հաղորդուեցաւ նոյն տեղերը։ Բայց պահանջուած համեմատութիւնը լեցնելու համար պէտք եղած թուով փափաքողներ չներկայացան, որով Պիթլիսի մէջ ոչ-իսլամներէ 160 հոգի ոստիկան-զինուոր գրուեցան, Խարբերդ՝ 83, Տիարպէքիր՝ 144, Սըվազ՝ 162 եւ Էրզրում՝ 60։ Նահանգաց նորէն ծանուցուեցաւ որ ըստ տրամադրութեան Բարենորոգմանց Ծրագրոյն, անդորրութիւնն ու խաղաղութիւնը պահպանելն և թղթատարաց երթեւեկութիւնն ապահովութեան տակ առնուլ։ Որովհետեւ իւրաքանչիւր գիւղի պահապանք գիւղախումբերու ժողովոյ կողմէ կ'ընտրուին, որոշուեցաւ որ ասոնց ընտրութիւնն յետաձգուի գիւղախումբերու կազմակերպութեանց աւարտելուն։ Պիթլիսի, Խարբերդի և Տիարպէքիրի նահանգաց մէջ գիւղի պահապաններու մեծ մասն առժամապար կարգուած են։ Ասոնց զէնքերու եւ հագուստներու հայթայթման յատուկ գործողութիւնք աւարտած են։ Պարտականութիւնները գծող օրինագիծն յանձնաժողովին կողմէ Բ. Դրան ղրկուած է՝ ի կայս. Պալատ մատուցանելու համար։

Բանտերու և արգելարաններու վերաբերեալ բոլոր օրէնքներն ամբողջովին գործադրելու համար ամէն առաջ գրուած էր կուսակալութեանց։ Բայց որովհետեւ հարկ է բանտերն առողջապահական կանոնաց համապատասխան վիճակի մէջ դնելու համար կամ նորոգել և կամ նորէն շինել, եւ որովհետեւ ամէն գաւառակին մէջ հմուտ ճարտարապետ և բժիշկ չգտնուիր, ուստի գործը դիւրացնելու նպատակաւ, կուսակալութեանց հրահանգ տրուեցաւ որ գաւառաց ու գաւառակաց կեդրոններն ի հարկին թաղապետական բժիշկներ և հանրօգուտ շինութեանց ու թաղապետութեան երկրաչափներ ղրկուին, և քննութիւն կատարուելով տեղեկագրերն ու քարտէսները ղրկուին։ Ասոր վրայ Պիթլիսի ու Խարբերդի նահանգներուն գաւառաց կեդրոններուն բանտերու նորոգման կամ նորէն շինուելու յատուկ քննութիւնք աւարտելով, հարկ եղած գումարը ծախսելու համար հրահանգ տալու մասին արտօնութիւն խնդրուեցաւ Մեծ-Եպարքոսէն. միւս նահանգներէն տեղեկագիր ու քարտէս տակաւին ղրկուած չըլլալով նորէն հրահանգ տրուեցաւ։

Վեցեակ նահանգաց իւրաքանչիւրին մէջ Նախնական քննիչ պաշտօնեաներ կազմուեցան, որպէսզի ամէն նահանգաց ու գաւառաց կեդրոններուն մէջ անիրաւ տեղն ոչ ոք բանտարկուի։ Քննիչ Ցանձնաժողովը կ'քննէ ասոնց պարտականութիւնները գծող օրինագիծ մը։

Կալուածագրերը քննելու համար վեցեակ նահանգաց մէջ կալուածոց յանձնաժողովներ կազմուեցան և ասոնց պարտականութիւնները գծող օրինագծեր պատրաստուեցան և հաղորդուեցան իրենց տեղերը։ Այս կէտերը քննելու համար Կ. Պոլսէ չորս պաշտօնեայ պիտի ղրկուին։

Ոստիկանութենէ դուրս, հարկահաւաքներու խումբեր կազմուեցան վեցեակ նահանգաց ամէնուն համար։ Էրզրումի մէջ 88, Սըվազի մէջ՝ 155, Պիթլիսի մէջ՝ 81, Խարբերդի մէջ՝ 88, Տիարպէքիրի մէջ՝ 87 և Վանայ մէջ 68 հարկահաւաքներ ընտրուեցան իսլամ ու ոչ-իսլամ հպատակներէ՝ ժողովրդեան թուոյն համեմատութեամբ և հարկ եղածն հաղորդուեցաւ նոյն տեղերը։ Այս հարկահաւաքներ այժմ կ'պաշտօնավարեն. իրենց պարտականութիւնը գծող հրահանգն հաղորդուեցաւ նոյն տեղերը։

Նահանգներն հրահանգ ղրկուեցաւ որ տասանորդի տուրքը գիւղ առ գիւղ վարձակալութեան տրուի։ Քննիչ Ցանձնաժողովը քննեց անցեալ տարի նահանգաց մէջ այս մասին կատարուած գործառնութիւններն և կարեւորը տնօրինեց։ Այս տարի ալ նահանգներն հրահանգ տրուեցաւ որ նոյն դրութեան համաձայն գործեն։ Տարապարհակն արդէն ջնջուած է. Նահանգներէն առնուած ամսական տեղեկագրերէն հաստատուած է թէ տարապարհակ տեղի ունեցած չէ։

Քննիչ Ցանձնաժողովոյ և Մէարիֆի միջեւ փութով բանակցութիւնք կ'կատարուին իւրաքանչիւր նահանգի կրթական ելմտացոյցը պատրաստելու։ Կարգուած Քննիչ Ցանձնաժողովը ցարդ կ'պաշտօնավարէ։

Վերոգրեալ մանրամասնութիւններէն ինչպէս կ'երեւի, Բարենորոգմանց Ծրագրոյն հիմնական յօդուածներն են կուսակալներուն ոչ-իսլամ օգնականներ կարգել այն գաւառաց ու գաւառակաց մէջ ուր բնակչաց թուոյն համեմատութիւնն հարկ կ'դատէ, ոչ-իսլամ հպատակներէ կառավարչի ու Գայմագամի օգնականներ կարգել, ոչ-իսլամ հպատակներէ Գայմագամներ անուանել, կէսն իսլամ ու կէսն ոչ-իսլամ դատական քննիչներ կարգել, նախնական քննիչ մարմիններ կազմել, տուրքերու համար յատուկ հարկահաւաքներ ընտրել, ոստիկանութիւնը կազմակերպել և բնակչաց թուոյն համեմատութեամբ ոստիկան-հարկահաւաքներ ընտրել։ Ասոնք ամէնքն ալ կայս. չնորհիւ ամբողջովին գործադրուեցան։ Կառավարական պաշտօնատանց և ոստիկան-զինուորութեան համար ոչ-իսլամ հպատակներէ առնուածներու թիւը թէեւ իր համեմատական աստիճանին չէ հասած, բայց տրուած որոշման համաձայն, ոչ-իսլամ հպատակներն հետզհետէ պիտի կոչուին կառավարական թափուր պաշտօններու, որով համեմատական թիւն ի հարկէ աստիճանաբար պիտի լեցուի։ Ոստիկան-զինուորաց պակասն ալ յառաջ եկած է սա պատճառէն թէ ոչ-իսլամներէ պէտք եղած թուով փափաքողներ չեն եղած, սակայն ոչ-իսլամներուն համար տեղ բաց ձգուած է և կ'աշխատուի որ ասոնց թիւն ալ որոշեալ քանակութեան հասնի։

Գիւղախմբերու կազմակերպութիւնք և ընտրութիւնք վեցեակ նահանգներէ երեքին մէջ աւարտեցան։ Երկու նահանգաց մէջ քննութիւնք և կարգադրութիւնք կ'ըլլան. Վանայ մէջ ալ գործադրուելու վրայ է։ Այս պարագային մէջ բարենորոգմանց ծրագրէն միայն երկու յօդուած՝ այսինքն գիւղախմբերու ոստիկանաց և գիւղերու առժամեայ պահապաններու վերջնական անուանման խնդիրը մնացած է։ Միւս որոշումներն, որք երեսուն յօդուածէ կ'բաղկանան, կայս. չնորհիւ վեցեակ նահանգաց մէջ ամբողջովին գործադրուեցան։ Ծրագրոյն տրամադրութեանց վերաբերեալ այն կանոնագիրք, որք կայս. Իրատէով վաւերացան, հաղորդուեցան իրենց տեղերը։ Վերաբերեալ միւս կանոնագիրք ալ ի մօտոյ պիտի պատրաստուին։

Բարենորոգմանց որոշմունքը, կայս. Իրատէի մը համաձայն, ուրիշ նահանգաց ու գաւառաց մէջ ալ գործադրելու համար ամէն կողմէ կ'աշխատուի և մօտոյ կ'աւարտի։ Ասոնց համար առանձին համառօտութիւնն ալ պատրաստուելու վրայ է։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Ատանայի նահանգին կեդրոնական Նաիպ անուանուեցաւ Անթալիայի նախորդ Նաիպ Ահմէտ Միւմթազ էֆ.։ Տիարպէքիրի Չերմիկ գաւառակին Նաիպ անուանուեցաւ Շամիյէի նախորդ Նաիպ Վէլէտտին էֆ.։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՉԵԿՈՒՑՄՈՒՆՔ

Ոչխարի տուրքը թէեւ ըստ օրինի կ'գանձուի ոչխար գլուխ հինգ ղրշ. իհաշուով, սակայն Թեսալիոյ ժողովրդեան մասնաւոր չնորհք մ'ընելու նպատակաւ, Նախարարաց Խորհուրդն որոշեց որ այս տարի ոչխար գլուխ յիսուն փարա առնուի և կամ քառասուն ոչխարէն մէկ ոչխար։ Այս որոշում հաղորդուեցաւ Թեսալիոյ բնակչաց։ Թրիխալայի Գայմագամն յունիս 15 թուով հեռագրեց ներքին գործոց նախարարութեան թէ Թեսալիոյ ժողովուրդը մեծ ու փոքր կայս. այս չնորհէն յանհուն երախտապարտ մնալով, ուրախացեր և բարեմաղթութիւններ ըրեր են Վեհ. Սուլթանին համար։

ՆՈՐ ՆՐԱԳԻՐ մը մատուցանելով ձեռնհաս իշխանութեան առաջարկուեցաւ դրոշմաթուղթ փակցնել պիտակներու և ծրարի այն թուղթերու վրայ որք արձանագրութիւն մը կրեն։ Նոյնպէս Թուրքիա բնակող բոլոր անձանց համար՝ հպատակ թէ օտար՝ վկայագիր մը հաստատել՝ իւրաքանչիւրին իսկութիւնը վաւերացնող. ասկից տուրք մը առնուլ, որով տարին կրնայ 20 միլիոն ղրշ. գոյանալ։ Պոլսոյ Առեւտրական Սենեակն, որուն յանձնուած էր այս ծրագիր, մերժողական պատասխան տուաւ և ըստ այնմ տեղեկագրեց առեւտրական նախարարութեան։

ՎՍԵՄ. ՆՈՒՐԵԱՆ ԷՖ.ի նախագահութեան ներքեւ Կարմիր Մահիկի Վարչական Խորհուրդը կ'չարունակէ իր նիստեր, և արդէն չատ օգտակար գործունէութիւն մ'ունեցաւ, սատարելով պատերազմի վիրաւորելոց բարօրութեան մարդասիրական գործին։ Եւրոպական և Օսմ. մարդասիրական ջանքերու կեդրոնացումն է այս Հաստատութիւն, որ Թուրքեւռուս պատերազմին ժամանակ ալ մեծ բարիք գործեց, և միջոց եղաւ օտար երկիրներէն, մանաւանդ Հնդկաստանի իսլամներէն, մեծաքանակ նպաստներ բերելու Սպարապետի Դրան։ Այս անգամ ալ Օսմ. բանակին բարեկամ Անգլիացիներ եւ Հնդիկներէ կարեւոր նպաստներ ընդունած է Կարմիր Մահիկն, որ, ինչպէս յայտնի է, ըստ ամենայնի կազմակերպուած է Եւրոպական Կարմիր Խաչի հանրօգուտ վարչութեանց օրինակին վրայ։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ.— Սերպիոյ մէջ նորէն ողողումներ պատահած ըլլալով, Միթրօվիցէի և Զարիպրոտի միջեւ եւրոպական կառախումբերը մէկ գիծէ սպասելու կ'պարտաւորուին։

ՀՐԴԵՀ.—Երէկ իրիկուն ժամ 10½ին հրդեհ ծագեցաւ ի Բերա Մեծ-Փողոց, Վէնետիկ փողոցին բերանն և քարուկիր վաճառատուն մը այրեցաւ, որ ապահովագրեալ էր։ Շէնքը Տիւզեաններու սեփականութիւնն էր և Հելլենացի Իլիա Տիմիդրի վարձած էր զայն։

ԱՓՐԻԿԵԱՆ ՏՐԻՊՈԼՍՈՅ պաշտօնաթերթը կ'ըսէ թէ նահանգին ժողովուրդը մեծ եռանդ ցոյց կուտայ զէնքի գործածութեան եւ զինուորական մարզանքներու։ Քաղաքին մէջ հազարաւոր խլամք ամէն օր մարզանք կը կատարեն։ Հինգ հարիւրն՝ արդէն բաւական վարժուած՝ կ'ուզեն Թեսալիա երթալ։ Կուսակալն յայտարարեր է իրենց որ աւելի աղէկ է նահանգին մէջ մնան։ Արդէն զասոնք մարզելու միակ նպատակն է ի հարկին օգնել նահանգին զօրաց։

ԱՒԱԶԱԿԱԽՈՒՄԲ.— Դարդանէլէն կ'գրեն թէ յոյն աւազակներու հրոսակ մը ամսոյս 9ին Րէնտիքէօյի մօտ Մ. Քուրմուզի անուն վաճառականն առեւանգելով լեռը տարեր և 300 ոսկի փրկանք պահանջեր է։ Մ. Քուրմուզիի փեսան 200 ոսկի տանելով աւազակներուն ցոյց տուած տեղը, ազատեր է իր աները, խոստանալով որ մնացեալ 100 ոսկին ալ պիտի ղրկէ։ Մ. Քուրմուզիի առեւանգման պահուն, Թուրք մ'ալ կը գտնուէր հետն, զոր աւազակները վիրաւորեր և անտառը նետեր են։ Խումբ մ'ոստիկանք ղրկուեր են աւազակաց ետեւէն։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ընկ. Վաթթօ շոգենաւը, նաւապետ Նիլ, ընդհ. վաճառքով Հըլէն հոս հասաւ։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ			
Օսմ. քօնսոլիտէ Սէրի Դ. Օ. Ո.		23	18½
Ամէնէն բարձր գին	»	23	20½
Ամէնէն վար գին	»	23	16½
Ռումէլիի երկաթ. գոց. ֆր.		107	25
Ամէնէն բարձր գին		107	75
Ամէնէն վար գին		107	25
ԲԱՑՈՒՄ, 18 Յունիս			
Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ. Օ. Ո.		23	19
Ռումէլիի երկաթուղի ֆր.		107	50
Օսմանիյէ	»	—	—
Ռէժի	»	—	—
Օսմ. Պանքա	»	13	30
Քրէտի ժէնէրալ օթթօմ.	»	7	06
Երկրագործական Պանքա	»	9	—
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ. Ա. Ո.		3	14
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	420	—
Թրամուէյ բաժնեթ.		685	—
» Ժուիսանս		230	—
Թրամուէյ պարտաթ. ֆր.		495	—
Տէրքօսի Ջուրի ընկ.	»	340	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	451	—
ՍԹԻԼԱՆՑ			
Քօնսօլիտէ ութ օրուան Օ. Ո.		4	—
» մէկ ամսուան »	»	—	—
Ռում. երկ. ութ օրուան »	»	—	—
» » մէկ ամսուան »	»	—	—
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ			
20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87	15
Անգլիական ոսկի	»	109	33
Բօլ Էմբէրիալ	»	90	—
Մէճիտիյէ արծաթ	»	108	08
Ռուպլի թղթադրամ Օ. Ո.		8	59
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ			
Լոնտոն 3 ամիս ղրշ.		109	⅜
Փարիզ 3 » ֆր.		23	—
Ֆիօրին մանտա	»	10	91¼

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 29 Յունիս			
Օսմ. քօնսոլիտէ Սէրի Ա. Ա. Ո.		66	—
» » » Բ.	»	37	50
» » » Գ.	»	22	37
» » » Դ.) բաց.	»	21	37
) գոց.	»	21	37
Փոխառութիւն Գասապա	»	82	50
» Օսմ. 3½ %	»	98	50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	12	63
Այտընի երկաթուղի	»	14	50
Եգիպտական Միացեալ	»	107	25
Անգլ. քօնսօլիտէ Գ. Կ.	»	112	87
Հելլենական 5 %	»	25	50
Մօնօբօլ հելլենական 4 %	»	28	50
Ռանթ » 4 %	»	21	50
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	98	—
» Նոր » 6 % 1892	»	98	50
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25	26¼
Դրամազեղչ	»	2	—

ՏՈՔԹՈՐ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
Հաստատեալ յամին 1852

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, [illegible] (ըստ տարիքի), [illegible], [illegible] երաշխաւորեալ։ «Սկոռբիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար աքցաններու միջոցաւ [illegible]։

Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա (Եանիի գարեջրատան վրայի յարկը ճիշդ Զըպուգճեանց դէմ)։

Գաւըգիւղի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը Թիւ 1 Նոր բացուած Խրիսօվէլի փողոց ամէն օր։

Յ. Գ. — Հաւասարելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի ատամնաբոյժերու, ձմեռները կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղինին։

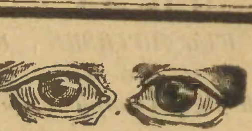

«Զանձրութեան ժամերն հեչտալի ընելու միջոցն ի՞նչ է.» —Կարդա՛լ.— Բայց ի՞նչ.—Աղջկան մը յիչատակարանը, կամ, Մարիա՞ թէ Հայկանուշ, որոց գինն է 5 ղրշ. բայց կ'արժեն 500 ղրշ։

ՎԻԵՆՆԱ, 29 Յունիս			
Փոխան. Փարիզի վրայ ֆիօր.		47	67
» Լոնտոնի վրայ	»	119	85
Ռումէլիի երկաթուղի	»	58	60
Օսմ. Ռէժի	»	161	—
ՓԱՐԻԶ, 29 Յունիս			
Օսմ. քօնս. Սէրի Դ.) բաց. ֆր.		21	52
) գոց.	»	21	60
» » » Բ.	»	—	—
» » » Գ.	»	22	50
Ռումէլիի երկաթուղի	»	110	50
Մաքսատուն	»	—	—
Օսմ. Ռէժի	»	340	50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	567	—
Ֆրանսական Ռանթ 3 %	»	103	52
Քրէտի Լիոնէ	»	778	—
Պանք տը Բարի	»	880	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3253	—
Իտալական Ռանթ	»	95	25
Սպանիական արտաքին	»	63	40
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	100
Դրամազեղչ	»	2	—
ՊԵՐԼԻՆ, 29 Յունիս			
Օսմ. փոխառութիւն 1888 մարք		90	75
Ռումէլիի երկաթուղի	»	111	10
Անատ. երկ. պարտաթղթ.	»	89	—
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	285

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՈՔԴ. Ա. ՔԱՌԱՔՈՉ
[illegible]

Այս տեսակ ախտերէ վարակուող և կարգ մը չալաթաններու սուտ խոստմանց հաւանելով հիւանդութիւններէն դարման չգտնողներու ծառայութիւն մը մատուցանելու նպատակաւ, Տոքդ. Գառաքոչ, իր դարմանատունն ալ աւելի կատարելագործելով փոխադրած է Բերա, Աղա-Համամ փողոց Թիւ 14 իր տունն, ուր ամէն ժամ իրեն դիմող հիւանդները պիտի դարմանէ Եւրոպիոյ հռչակաւոր Բրոֆէսէօրներէն Ֆուռնիէի և Կիյեօնի վերջին ու ազդու մէթօտներով։ 30—12

ՊԱՇՏՕՆ ՓՆՏՌՈՂ ՈՒՍՈՒՑԻՉՔ
ԿԸ ՀՐԱՒԻՐՈՒԻՆ
ԴԱՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ
ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ
Թիւ 16, [illegible] խան

Եւ փոխադարձաբար դպրոցական պաշտօնեաներու պէտք ունեցող Հոգաբարձութիւնք հոն կրնան դիմել՝ նշանակելով թէ [illegible]։ Փորձը ցոյց տուած է թէ Դաւթեան Գործակալութիւնը կրնայ գոհացուցիչ կերպիւ կատարել ընտրութիւններն եւ պահանջուած հանգամանքներով ու արժանիքով ուսուցիչներ միայն կոչել պաշտօնի։ Մանրամասնութիւնները կարդալ [illegible] մէջ։ 10—10

ՃԱՇԱՐԱՆ «ՊԷՐՈՒԹ»

[illegible] Տպարանին մօտ Պէրութցի Գաբրիէլ Աղա բացած է այս անուն ժողովրդական ճաշարանն, ուր կերակուրք չատ լաւ կ'պատրաստուին, ամէն բան մաքուր է, և յաճախորդք գոհ են մսեղէններէն, ձկնեղէններէն, խմորեղէններէն, բանջարեղէններէն և անուշեղէններէն։ Գիներն ալ յոյժ էժանափական, 2 ղրշ., 60 փարա, 40 փարա ամբողջ պնակն, ըստ տեսակին։ Գարեջուր, գինի և աղէկ տեսակ պաղ ջուր ալ կ'գտնուին։ 10—4

ՀՐԴԵՀԻ եւ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000 000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 12,433,000
ՀԱՍՈՅԹ 1895 ՏԱՐԻՈՅ 3,161,300

ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,671,100
ՀԱՍՈՅԹ 1894 ՏԱՐԻՈՅ 1,245,300

Ընկերութիւնս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւններ ի գործ կըլդնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. Նաև երբ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած փոխարէն 20,000,000 Անգլ. Ոսկին և'անցնի.

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«ՄԱՐԻԹԱՅՄ»

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 5,000,000   ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 100,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուղղակի կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 22 և 22 կր. սենեաներն, առ. ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ՄԵԾ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ ՆԱՏԻՐ

(ԲԵՐԱ, ՄԵԾ ՊՈՂՈՏԱՅ, Թ. 473)

—o—

Նոր և մէկ հատիկ Հաստատութիւն, յորում առանձնաշնորհեալ Նատիրեան գրութեամբ լուսանկար կ'հանուի առէգլէնի լուսով։ — Ինչ որ ըլլայ օդին վիճակն, յաջողապէս լուսանկար կ'հանուի։ — «Շառպոն»ի դրութեամբ կ'լոռշորցուին լուսանկարք։ — Բլագինոգիբի։ — «Շառպոն»ով անջինջ լուսանկար։ — Ֆոգոբէնգիւռ։ — Իւղանկրկ։ — Տեսարանք Կ. Պոլսոյ, և խոշորացոյցով դիտելի զոյգ լուսանկարք։ — Արհեստարան լուսանկարչական և ճարտարագիտական Թղթոց պատրաստութեան։ — Անջինջ լուսանկար յախճապակիի, պնակներու, կտաւի վրայ, ևլն։ —Իրենց փանդէզի քոստիւմով լուսանկարն հանողներուն համար տարեկան երկու մրցանակ հաստատուած են. մին 30 ոսկիի, ընտանիքի քոստիւմներուն համար, միւսը 20 ոսկիի, դերասանուհիներու քոստիւմներուն համար։ 6—6

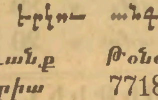

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրբուլ և Ամերիկէի մէջ ամիսը երկու անգամ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Սամարիա	3574
Էդրուրիա	7718	Մարաթոն	2403
Սէրվիա	7391	Ադլաս	2393
Ուրանիա	7268	Սարակոսա	2166
Բավոնիա	5587	Թարիֆա	2246
Սէֆալոնիա	5517	Բալմիրա	2144
Կալլիա	4809	Թրինիտատ	1899
Սայթիա	4557	Մորոգգօ	1855
Ալէբբօ	2143	Պրիթիշ Քուին	735
Քէտար	1876	Քարինդիա	5598
Շէրպուր	1614	Սիլվանիա	5598
Գադալոնիա	4845	Քամբանիա	12950
Պոթնիա	4531	Լուքանիա	12950

Թրինիտատ շոգենաւը նաւպ. Քրէսըր, եկաւ։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈԼԻ
գործակատար
Ալիքսիատիս խան, Թիւ 4
Ղալաթիա

ՀԱՄՊՈՒՐԿ եւ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	14,500,000
Պահեստի դրամ	»	21,173,000
Տարեկան հասոյթ	»	44,820,000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակարաններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ, խիստ չափաւոր սակագիներով։

Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պաղչէ-Գաբու, Անանիատիս խան, 12, 13, 14

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏԳՈՒՄԱՐ

970,000,000 ՖՐԱՆՔ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ Ը'ԵՒՐՈՊԱ

Փարիզ, 16, Պուլվառ տէ զ'Իդալիէն 1, 3 րիւ Լը Բըլըթիէ փողոցի սեփական շէնքին մէջ
1845 հիմնուելէն ի վեր

Ապահովագր. ներու վճծ.	1,219,000,000
1896 ի տարեշրջան	
Ապահովագրեալներու վճծ.	96,000,000
Հասոյթ	203,000,000
Նոր ապահովագրութիւնք	630,000,000
Ապահովագրուողներուն փոխ տրուած	15,000,000
1897 յունուար 1	
Ասանդք և անշարժ կալուածք յ'Եւրոպա	13,000,000
Ցուցեալ դրամագլուխ	138,000,000
Արդի ապահովագրութիւնք	4,235000000

Տիեզերական ապահովագիր։ Շահաբաժիններու բաշխումը և ապահովագիրներու վերադարձը ի դէպ մահու։ Պայմանագրութեան նոր եղանակ, սկսեալ Առաջին տարւոյն լրանալուն պէս։ ԱՌԱՆՑ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄԻ ի մասին բնակութեան և ուղեւորութեան. Հինգ տարի ետքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով Ընկերութենէն փոխառութիւններու որոշ գումարը նշանակուած է ապահովագրին մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՌՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Վօյվօտա փողոց, Վիթալիս խան
Ղալաթիա

THE LANCASHIRE INSURANCE COMPANY

ՀԻՄՆԵԱԼ Է 1852 ԻՆ

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Ը'ԱՆԳԼԻԱ

Lancashire Insurance Buildings
Exchange Street Manchester

Դրամագլուխ 3,000,000 անգլ. ոսկի
Պահեստի գումար 1,511,280 »

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւնն, ամէն տեսակ քարուկիր ու փայտաշէն կալուածներու վրայ, կահերու և ապրանքներու վրայ ևլն., յոյժ նպաստաւոր պայմաններով ու սակերով։

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Այս ընկերութիւնն յոյժ բարձր առաւելութեամբ կը ներկայացնէ բոլոր այն դիւրութիւնները զորս կրնան փափաքիլ կեանքերնին ապահովագրել ուզողներն, ամբողջ կամ խառն որոշ պայմանաժամով։

Նոր հանուած պայմանագրութեան տեսակ։

Տիեզերական ապահովագիր անվիճելի։ Առանց ի ծախման և չափուց մասնակցութեամբ։

Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել ընդհ. գործակալներուն, (Bond, Sellar and Co.) Պոնտ Սելլէր և Ընկ. Քիւչիւք Թիւնել խան, Ղալաթիա։

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

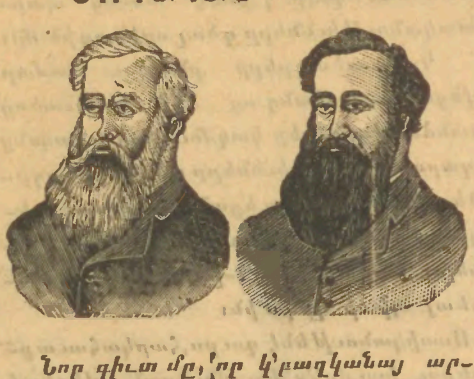

Նոր գիւտ մը, որ կ'բաղկանայ արմատներու նիւթէ ու խոտերէ, մազերու գոյնը սեւ կամ շագանակագոյնի կ'վերածէ բնականին նման։ Սպիտակ կամ կարմիր մազերը կ'վերածուին բաց շագանակագոյնի և կամ մութ սեւի։ Փորձը ցոյց տուած է որ այս ներկ ուրիշներէն գերազանց է և այնքան բնականին նման է որ մանրազննին դիտողն անգամ կ'խաբուի։ Մազերուն անկումը կ'արգիլէ, Թեփերը կ'վանէ ու մաքուր կ'պահէ մազերը։ Գործածուելու եղանակը. — Գործածելէ առաջ սրուակն աղէկ մը շարժել յետոյ փոքր չափ մը պնակի մէջ դնել և սանտրով կամ խոզանակ մը Թեթեւ մը Թըրջելով մազերուն լաւ մը քսել, այնպէս որ ամբողջ մազերը Թրջէ. մինչեւ չորնալը գլուխը բաց կենալ։ Վաճառատեղին է Թուրքիոյ մէջ իր միակ գործակալին Էտմօն Գարուանայի. անգլ. ընդհ. մԹերանոց՝ 95—97. Ղալաթիա, Եուքսէք-գալտըրըմ, Վօյվօտա, Կալաթա-Շիշլիի Թրամվէյներու կայարանին մօտ։

ԲՈՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ

Հազի, հարբուխի, շունչի նեղութեան, շնչարգելութեան դէմ, ևլն.

Այս Թանկագին դեղը տարօրինակ յատկութիւն ունի անմիջապէս ափոփելու հարբուխը, հազը, կոկորդի ցաւը, գժուարաշնչութիւնն, ևլն։ Իր ազդեցութիւնը կ'ընէ կարծրացած մաղասը կակուղցնելով եւ արտաքսումը դիւրացնելով։ Կոկորդի անհաճոյ խուխուռմներով գիշեր ցերեկ հազցող եւ հանգիստը կորսնցնող անձինք կը հանդստանան եւ մէկ շիշը բաւ է հիւանդութիւնը բուժելու։ Այս աննման դեղ հրաշքներ կը գործէ շնչարգելութեան, հինցած հազի, էնֆլիւէնցայի եւ ուրիշ պարագաներու մէջ։

ՎԿԱՅԱԳԻՐ

Ստորագրեալս, Թուրշունճը Հագոբ էֆ., բնակեալ Տօլմա-Պաղչէ, Թիւ 25, կը վկայեմ որ 40 տարիէ ի վեր շնչարգելութենէ տառապելով համբաւաւոր բժիշկներուն դիմեցի եւ շատ ստակ վատնեցի, բայց օգուտ չտեսայ. հիւանդութիւնն օրէ օր սաստկացաւ։ Ինչ ընելիքս չէի գիտեր, երբ բարեկամներ խորհուրդ տուին որ դիմեմ Կալաթա, Վօյվօտայի պահականոցին քով, Թիւ 95-97, Պ. Էտ. Գարուանայի անգլ. վաճառատունը։ Հոն ծախուած «ԲՈՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ»ը գործածեցի եւ 3 ամիսէն կատարելապէս բժշկուեցայ։ Եւ զայս հրատարակելը մարդասիրական պարտք կը համարիմ։ Կ. Պոլիս, 4 ապր. 92. Ստոր. ՀԱԳՈԲ ԹՈՒՐՇՈՒՆՃԸ

Ընդհ. ՄԹերանոց Էտմօնտ Գարուանայի անգլ. վաճառատունը Կալաթա, Վօյվօտա փողոց Թ. 95-97։ Կը գտնուի նաեւ բոլոր դեղարաններն և դեղավաճառաց քով։

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

ՍԻՆԿԷՐ

ԼԱՒԱԳՈՅՆՆ ԱՄԲՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ
ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ Կ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Ի ԳԱԼԱԹԱ ԵՒ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

ԲԵՐԱ. — Մեծ-փողոց Կալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց։
ՂԱԼԱԹԻԱ. — 1. Սինկէր խան, Թիւնէլի եռին։ 2. Գարաքէօյի մօտ Թիւ 120, Շիշլիի Թրամուէյներու կայարանին դիմաց։
ՊՈԼԻՍ. — Սիրքէճի, Հօճա-փաշա, Պապը Ալի Ճատտէսի Թիւ 11։

Հրատարակուելու համար յղուած կամ նամակ ղրկողներէ կը խնդրենք որ Թղթին միայն մէկ երեսին վրայ գրեն։ Երկու երեսի վրայ գրուելէն շատ յապաղում և դժուարութիւն կը ծագին։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ», ՕՐԱԳՐՈՅ

(11)

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ԺՕՐԺ ՕՆԷ

ԿԵՆԱՑ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ՏՈՔԴՈՐ ՌԱՄՕ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

—Ո՛հ, պարոն, ո՛րքան երախտապարտ ենք ձեզ։

Եւ առանց բառ մը պատասխանելու ժամանակ ունենալու, տոքդորն անկողնոյ մը քով տարուեցաւ, որոյ մէջ նիհար ու տժգոյն կին մը պառկած էր։ Հոն արուեստասիրական զգացումը նորէն գրաւեց Ռամոյի սիրտն, իր ակնարկները վերստացան իրենց յստակութիւնն, ականջները գագլեցան բզզալէ։ Վերստին դարձաւ այն մեծ և փորձ բժիշկն որ անվրէպ կորովամտութեամբ օժտուած էր։ Հիւանդութենէն զատ ամէն բան մոռցաւ։

—Վիզին եռեւն է, Տօքդօր, ուսին ու ծոծրակին միջեւ, կրկնեց անոյշ ձայնը։

Բժիշկը գլուխը շարժեց և սկսաւ քննել պառկած կինն որ ուժաԹափ կը հեծէր, առանց խօսելու կարողութեան։ Քրտինքի կաթիլներ կը մարգարտանային ճակտին վրայ որ գեղնած, փոսացած էր։ Մահճին վրայ տարածուած Թեւին շնչերակներն ուժգնութեամբ կը բաբախէին։ Աջ ականջին տակը, մանիշակագոյն ուռոյց մը վիզը պատատող կոտւնէրէն դուրս կը կախուէր։

Ռամօ Թեթեւ ձեռքով մը քակեց վէրքին պատատն և իր լուրջ դէմքը տխրեցաւ։

—Ի՞նչպէս Թողեր են որ հիւանդութիւնն այսպէս յառաջացեր է, մրմնջեց։

Քանի մը քայլ ետ գնաց, և դառնալով այն կնոջ որ զինքը բերած էր, ըսաւ.

—Պատատներ պատրաստէ ինձ։

Եւ գլխարկը սեղանի մը վրայ դնելով, գործիներու պայուսակն ի ձեռին, գնաց դէպի մօտակայ սենեակն։

—Տոքդոր, միթէ անմիջապէ՞ս պիտի կատարէք վիրահատական գործողութիւնն, հարցուց դեռատի աղջիկը բուռն յուզմամբ։

Ռամօ աչքերը վեր առաւ և շափազանց տժգոյն տեսաւ զայն։

—Ասոր համար չէ՞ր որ բերել տուիք զիս, ըսաւ իր խիստ ձայնը մեղմացնելով։

—Միթէ մեր բժշկելըսածին չափ ծա՞նր է։

—Շատ ծանր է, Օրիորդ։

—Տէ՜ր Աստուած... Բայց հէք հիւանդիս տկար վիճակը կը տեսնէք։ Կարելի չէ՞ մինչեւ վաղը սպասել։

—Ոչ, օրիորդ, ձեր տիկին մօրը վիճակը շատ ծանր է։ Բաղցկեղային կայծակէ (շէրիփէնչէ) մը կը տառապի։ Թողեր են որ մինչեւ քըթնարեր շնչերակին մօտ տարածուի.. փրկութիւնն իրեն համար ժամերու խնդիր մ'է։ Այս երկուն Թերեւս շատ ուշ ըլլայ։

Դեռատի աղջիկն ապշած մնաց, ծունկերը կԹոտած, սեղանին կրԹընելով, գլուխը կուրծքին վրայ ծըռած։ Ռամօ չկրցաւ ինքզինք զսպել անոր երեսը նայելէ։ Օրիորդը միջահասակ էր և նրբակազմ, հարաւային կնոջ մը մեղկ ու շնորհագեղ վայելչութեամբ։ Իր անփայլ գոյնը կենդանութիւն կ'առնէր շրԹունքներուն Թարմանոյշ կարմրութենէն և Թուխ աչքերուն փայլէն։ Իր սեւ մազերն, ի բնէ ալեծածան, կը ծածկէին սակաւ ինչ ցած ճակատը, զոր խոպոպ յօնքեր կը կտրէին։ Իր մարմնոյն ամբողջութիւնն ունէր հազուագիւտ վայելչութիւն մը եւ ազնուութիւն մը։ Այն կիներէն էր որք միշտ գերազանց կը հանդիսանան, ճակատագրին քմահաճոյքներն ինչ կացութեան մէջ ալ գտնեն զանոնք։ Այս խոնարհ բնակարանին մէջ, Թէեւ բրդեղէն գորշագոյն և յոռի չրջազգեստ մը հագած, Թագուհւոյ մը կերպարանքն ունէր։

—Գործողութիւնն երկար պիտի տեւէ՞։

—Այո՛, օրիորդ։ Հարկ պիտի ըլլայ քնացնել մայրդ։ Ուստի կ'աղաչեմ ձեզ որ բարեհաճիք բերել տալ ձեր բժիշկն, որ պիտի օգնէ ինձ։

Բժիշկն, որոյ եռեւէն վազեց սպասուհին, երկու ժամ վերջը միայն եկաւ։ Ռամօ, հիւանդին սենեակը վերադառնալով, որ ծանրօ՛պէս կը քնանար, սկսաւ ցած ձայնով խօսիլ դեռատի աղջկան հետ։ Մաքէն խսկ չէր անցուներ հեռանալ։ Անցուցած ժամանակը կրնար քանի մը ստիպողական այցելութեանց գործածել։ Մածուկ հմայք մը վար կը դնէր զինքը։ Տակաւ աւելցող մԹութեան մէջ, այլեւ որոշ չէր տեսներ շրջակայ առարկաներն։ Ազօտ մԹութիւն մը կը տարածուէր իր չուրջը։

Դեռատի աղջկան դիմաստուերը սեւ կ'երեւէր պատուհանին վրայ որ լուսաւորուած էր փողոցի լոյսէն, ուր ցոլացիկ լապտերներն, արդէն վառուած ըլլալով, իրենց ոսկեփայլ ճառագայթները կ'արձակէին դողդոջուն։ Կը խօսէին, բժիշկն՝ հայրագորով և ծանր ձայնով, աղջիկը՝ շատ պարզ, ա՛յնպիսի յուզմամբ մը զոր զըսպելու չէր յաջողեր։ Իր ջիղերը, չաբաԹէ մ'ի վեր մտատանջութենէ և յոգնութենէ ձգտեալ, յանկարծ կը Թուլնային, և մտքին մէջ, իր մահամերձ մօրը մահճէն երկու քայլ անդին, այս նշանաւոր գիտնականին քով, որոյ վրայ ապաւինել մը կը զուշակէր, իր կենաց բոլոր տըխրութիւններն ու բոլոր մշուառութիւններն ի վեր հանելէ չէր քաշուեր։

Իր անունն էր Քոնչիդա, և դուստրն էր Սպանիայի հարիւրապետ Ճօզէ Էչվարէի, որ Իզապէլլա Թագուհւոյն զօրքերէն ջախջախուած Քարլոսեան խմբի մը բեկորներուն հետ Ֆրանսա մտած էր։ Իր մայրն հետ բերած էր զինքն ի Բարբասոն զոր Ֆրանսական կառավարութիւնը գաղթականներուն բնակութեան յատկացուցած էր։

Այն ատեն եօթն տարու էր։ Իր հայրը տամարակալի պաշտօն մը ձեռք բերած էր մեծ գինեվաճառի մը քով։ Եւ այս գեղեցիկ երկրին մէջ, կապոյտ երկինքին տակ, որ գրեթէ Սպանիոյ կլիման էր, ապրած էին խաղաղ ու երջանիկ։ Պատերազմի աւարտած և արգելքը դադրած ըլլալով, Քարլոսեանն ուշեց Բարիզ երԹալ, ուր իր յաղթերութեանց շնորհիւ կը յուսար բացառիկ վիճակ մը ձեռք բերել։ Բայց բանակներու եղբայրսիրութիւնն համազգեստին հետ անհետացած էր։ Ապստամբական շարժման պետերն, որք Բարիզ ապաստանած էին, զգուշաւորութեամբ ընդունեցին իրենց պարտեալ դաշտին զինուորն։ Ընդարձակօրէն խօսեցան իրենց կուսակիցներուն աղասանքներու վրայ։ Կը ճանչնային շատ բարի մարդիկ, որք պաշտպանութեան արժանի և հարիւրապետէն շատ աւելի Թըշուառ էին։ Ստուգիւ կը գնահատէին իր ծառայութիւններն, և կը ջանային պաշտօն մը գտնել իրեն։ Բայց ժամանակ պէտք էր։

(Շարունակելի)

Թարգմանիչ Բ. Մ. ՊՕՉԱՃԵԱՆ